

ความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษี

มนสิชา อุดมรัตน์ทรัพย์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต

คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษี

มนสิชา อุดมรัตน์ทรัพย์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต

คณะกรรมการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

The Relationship between Related Party Transaction and Tax Planning

MONSICHA UDOMRATTANASUP

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE MASTER DEGREE OF ACCOUNTANCY

FACULTY OF MANAGEMENT AND TOURISM

BURAPHA UNIVERSITY

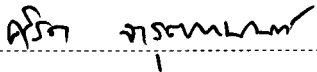
2022

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

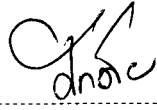
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางาน
นิพนธ์ของ มนลธิชา อุดมรัตน์ทรัพย์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

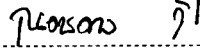
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....
(ดร.ศิริดา จารุดากานนท์)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน

(ดร.ศักดิ์ชาย จันทร์เรือง)

..... กรรมการ

(ดร.เนตรดาว ชัยเขต)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.การุณ สุขสองห้อง)

..... คณะบดีคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรณี พิม่าพันธุ์ศรี)

วันที่ 14 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2565

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจรี ไชยมงคล)

วันที่ 12 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565

190401928

62920097: สาขาวิชา: -; บข.ม. (-)

คำสำคัญ: รายการระหว่างกัน/การถ่ายโอนกำไร/การวางแผนภาษี

มนสิชา อุดมรัตนทรัพย์ : ความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษี.

(The Relationship between Related Party Transaction and Tax Planning) คณะกรรมการควบคุมงาน

นิพนธ์: ศิรดา จารุตถานนท์ ปี พ.ศ. 2565.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2559 - 2563 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในการวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผนภาษีประกอบด้วย การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี วัตถุประสงค์จากอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง และการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง วัตถุประสงค์จากอัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ที่ต่อสินทรัพย์รวม

ผลการวิจัยพบว่ารายการระหว่างกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี โดยพบว่ารายการขายและบริการ และรายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าโดยอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงและอัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ที่ต่อสินทรัพย์รวม รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่วัดค่าโดยอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าโดยอัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ที่ต่อสินทรัพย์รวม และรายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าโดยอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงและอัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ที่ต่อสินทรัพย์รวม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหากรายการขายและบริการ และรายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้บริษัทมีการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง ในขณะที่หากรายการสินทรัพย์และรายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การวางแผนภาษีของบริษัทที่มีประสิทธิภาพต่ำ ดังนั้นรายการระหว่างกันในงบกำไรขาดทุนจึงเป็นรายการที่ทำให้การวางแผนภาษีของบริษัทที่มีประสิทธิภาพมากกว่ารายการระหว่างกันในงบแสดงฐานะทางการเงิน

งานวิจัยพบว่าภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 ที่มีผลบังคับใช้ 1 มกราคม 2562 เรื่องมาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน บริษัทยังคงมีการวางแผนภาษี แสดงให้เห็นว่าการยื่นแบบรายงานประจำปีสำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน (Disclosure form) ไม่ได้ช่วยลดแรงจูงใจในการวางแผนภาษีของบริษัท

62920097: MAJOR: -; M.Acc. (-)

KEYWORDS: Related party transactions/Transfer Pricing/Tax Planning

MONSICHA UDOMRATTANASUP : THE RELATIONSHIP BETWEEN RELATED PARTY TRANSACTION AND TAX PLANNING . ADVISORY COMMITTEE: SIRADA JARUTAKANONT, Ph.D. 2022.

This objective of this study is to investigate the relationship between related party transactions and tax planning of listed firms in the Stock Exchange of Thailand during the period of 2016 to 2020. The statistics used in the study consist of descriptive statistic and multiple regression analysis. Tax planning consists of the book–tax nonconforming tax planning measured by effective tax rate (ETR) and the book–tax conforming tax planning measured by the ratio of tax expense to total assets.

The research results indicate that related party transactions are significantly associated with tax planning. The related party transactions of sales and service revenues and expenses are negatively related to tax planning measured by effective tax rate and tax expense to total assets. Related party transactions of assets are not related to tax planning measured by effective tax rate but they are positively related to tax planning measured by tax expense to total assets. Related party transactions of liabilities are positively related to tax planning measured by effective tax rate and tax expense to total assets. The research results show that if related party transactions of sales and service revenues and related party transactions of expenses increase, company's tax planning will be high effective. However, if related party transactions of assets and liabilities increase, company's tax planning will be low effective. Therefore, the use of the related party transactions in the income statement are more effective in tax planning than the related party transactions in the statement of financial position.

The research also finds that the application of the Revenue Code Amendment Act (No.47) B.E. 2561 (2018), which was effective on January 1, 2019, is negatively related to tax planning measured by tax expense to total assets. Therefore, that application does not decrease the company's motivation to do tax planning.

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.ศิริดา จารุตกานนท์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดและเอาใจใส่ด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ และคำแนะนำเพิ่มเติมทำให้งานนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ จันทร์จิรา พานิช และพี่สาว กัญจุมณี อุดมรัตน์ทรัพย์ ที่ให้โอกาสในการศึกษาครั้งนี้ โดยการสนับสนุนทางด้านทุนทรัพย์ รวมถึงช่วยเป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ตลอดจนเพื่อน ๆ พี่ ๆ และทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้ที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ได้ทำงานนิพนธ์นี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากงานนิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นสิ่งบูชาพระคุณ ของบิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพ

มนติษา อุดมรัตน์ทรัพย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	3
1.3 สมมติฐานงานวิจัย	3
1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
1.5 ขอบเขตการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	7
2.1 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory).....	7
2.2 ทฤษฎีการบัญชีผลประโยชน์ (Positive Accounting Theory)	8
2.3 แนวคิดการวางแผนภาษี.....	9
2.4 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	13
2.5 แนวทางปฏิบัติเรื่องรายการที่เกี่ยวข้องกันของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	14

2.6 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 มาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน	17
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	23
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
3.3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	29
3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ผลการวิจัย	41
ส่วนที่ 1 การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี	41
ส่วนที่ 2 การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง	54
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล.....	68
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	68
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	73
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	78
ภาคผนวก ก	79
ภาคผนวก ข	87
ประวัติย่อของผู้วิจัย	93

สารบัญตาราง

ตาราง 3-1 แสดงการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี.....	25
ตาราง 3-2 จำนวนตัวอย่างแบ่งตามหมวดอุตสาหกรรมของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี	26
ตาราง 3-3 แสดงการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง	27
ตาราง 3-4 จำนวนตัวอย่างแบ่งตามหมวดอุตสาหกรรมของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง	28
ตาราง 3-5 สรุปรายละเอียดการวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษี.....	37
ตาราง 4-1 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการขายและบริการระหว่างกันส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี	41
ตาราง 4-2 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการค่าใช้จ่ายระหว่างกันส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี	43
ตาราง 4-3 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการสินทรัพย์ระหว่างกันส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี	44
ตาราง 4-4 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการหนี้สินระหว่างกันส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี	45
ตาราง 4-5 ข้อมูลสถิติพรรณนาของรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี	46
ตาราง 4-6 การทดสอบสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี	48
ตาราง 4-7 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี.....	50

ตาราง 4-8 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการขายและบริการ ระหว่างกันส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง.....	54
ตาราง 4-9 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการค่าใช้จ่ายระหว่างกัน ส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง.....	56
ตาราง 4-10 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการสินทรัพย์ระหว่าง กันส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง	57
ตาราง 4-11 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการหนี้สินระหว่างกัน ส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง.....	58
ตาราง 4-12 ข้อมูลสถิติพรรณนาของรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชี และกำไรทางภาษีลดลง	59
ตาราง 4-13 การทดสอบสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชี และกำไรทางภาษีลดลง	61
ตาราง 4-14 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการ วางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง	63
ตาราง 4-15 ตารางสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	67

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเริ่มใช้มาตรฐานการบัญชีเมื่อปี พ.ศ. 2522 จากการนำมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกาและมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard) มาปรับให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจไทย (นิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ, 2554) แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2540 เกิดปัญหาทางการเงิน และความไม่โปร่งใสต่าง ๆ รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลที่ไม่เพียงพอ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์จึงได้ปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีไทยทั้งหมดให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ รวมถึงมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการที่เสนอรายงานต้องเปิดเผยรายการระหว่างกิจการที่เกี่ยวข้องกันและความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทใหญ่และบริษัทย่อย และต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ประกาศข้อกำหนด เรื่องการเปิดเผยข้อมูลและการปฏิบัติการของบริษัทจดทะเบียนในรายการที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ซึ่งรายการที่เกี่ยวข้องกันนั้นมีความหมายเทียบเคียงได้กับรายการระหว่างกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าหน่วยงานกำกับดูแลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสภาวิชาชีพบัญชี และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต่างให้ความสำคัญต่อการเปิดเผยข้อมูลรายการระหว่างกันของบริษัท รายการระหว่างกันเป็นการโอนทรัพยากร บริการ หรือภาระผูกพัน ระหว่างกิจการที่เสนอรายงานและบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยในประเทศไทยนั้นมีแนวโน้มที่จะถ่ายทอดประโยชน์ของบริษัทผ่านวิธีการถ่ายโอนกำไรระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้เสียภาษีอาจใช้โดยที่ไม่ผิดกฎหมาย เพื่อวัตถุประสงค์ในการเสียภาษีอากรให้น้อยลงหรือไม่ต้องเสียภาษี ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของการวางแผนภาษี (Tax Planning)

การวางแผนภาษีนั้นเป็นการกระทำที่สามารถเพิ่มมูลค่าของบริษัท เนื่องจากภาษีสามารถนำไปลงทุนหรือเพิ่มความมั่งคั่งให้กับผู้บริหาร โดยหากลดภาษีได้ก็จะทำให้มีกำไรมากขึ้นส่งผลให้ผู้บริหารได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวัง (Chan et al., 2016; Desai et al., 2007) สอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ของ Jensen and Meckling (1976) ที่มีแนวคิดว่า ผู้บริหารซึ่งถูกเรียกว่าตัวแทน (Agent) เป็นผู้ดำเนินการแทนผู้ถือหุ้นหรือที่เรียกว่าตัวการ (Principle) มีแนวโน้มที่

จะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากขึ้นเมื่อผลตอบแทนขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงาน จึงอาจใช้การวางแผนภาษีเป็นเครื่องมือเพื่อให้ตนเองได้รับค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับทฤษฎีการบัญชีผลประโยชน์ (Positive Accounting Theory) ของ Watts and Zimmerman (1986) ในแนวคิดเรื่อง ต้นทุนทางการเมือง ในเรื่องของการเสียค่าใช้จ่ายเมื่อรัฐบาลออกกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการนำเงินจากเอกชนเข้าสู่รัฐบาล โดยรัฐบาลจะสนใจบริษัทที่มีกำไรสูง ดังนั้นผู้บริหารจึงมีแนวโน้มที่จะทำให้กิจการไม่เป็นที่สนใจของรัฐบาลโดยเลือกวิธีการบัญชีที่แสดงผลกำไรต่ำ (Conservatism Approach) จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะทำการวางแผนภาษี โดยอาจใช้รายการระหว่างกันเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผนภาษีเพื่อให้เสียภาษีน้อยลง ทำให้ได้รับผลประโยชน์ตามที่คาดหวัง

จากปัญหาการวางแผนภาษีโดยการถ่ายโอนกำไรระหว่างกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพื่อทำให้เสียภาษีน้อยลง กรมสรรพากรได้ออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่อง มาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน มีผลบังคับใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2562 เป็นต้นไป ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาการวางแผนภาษีด้วยการถ่ายโอนกำไรในระหว่างกลุ่มบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน โดยอาศัยการกำหนดราคาโอนสำหรับธุรกรรมภายในกลุ่มของตนซึ่งสามารถควบคุมกันได้และไม่อยู่ภายใต้กลไกของตลาด เพื่อหลีกเลี่ยงภาระภาษีอากรที่พึงต้องเสีย ซึ่งมีแนวโน้มที่จะใช้วิธีการดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจนส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีและสถานภาพทางการคลังของรัฐ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขและป้องกันปัญหาดังกล่าว กรมสรรพากรจึงกำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกรณีของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันที่ได้มีการกำหนดราคาโอนของธุรกรรมระหว่างกันแตกต่างไปจากที่ควร ผลจากกฎหมายดังกล่าวทำให้กิจการที่มีความสัมพันธ์กันและมีรายการระหว่างกันต้องมีการจัดเตรียมเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายการระหว่างกัน เอกสารที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบริษัท เอกสารแสดงราคาหรือพิสูจน์การทำธุรกรรมระหว่างบริษัทในเครือเพื่อนำส่งสรรพากร

จากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อกำหนดกฎหมายที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อควบคุมการโอนกำไรระหว่างบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน จะเห็นได้ว่ารายการระหว่างกันอาจมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษี โดยผลของการศึกษาค้นคว้านี้จะช่วยเป็นแนวทางในการพิจารณาว่ารายการระหว่างกันจะถูกใช้ในการวางแผนภาษีหรือไม่ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่อง

มาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันต่อการวางแผนภาษีของบริษัท

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูลรายการระหว่างกันในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่องมาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันต่อการวางแผนภาษีของบริษัท

1.3 สมมติฐานงานวิจัย

ทฤษฎีที่ใช้สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีประกอบด้วย ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) เป็นทฤษฎีที่กล่าวว่าผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมีแรงจูงใจที่จะปรับแต่งงบการเงินให้มีผลกำไรเพิ่มขึ้นเมื่อผลตอบแทนที่จะได้รับหรือโบนัสขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงาน จึงเป็นไปได้ที่ผู้บริหารจะใช้การวางแผนภาษีเพื่อช่วยให้บริษัทเสียภาษีน้อยลงได้กำไรสูงขึ้น และทฤษฎีการบัญชีผลประโยชน์ (Positive Accounting Theory) ในสมมติฐานต้นทุนทางการเมืองที่กล่าวว่ารัฐบาลจะให้ความสนใจกับกิจการขนาดใหญ่และผลกำไรสูง ซึ่งอาจทำให้บริษัทมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้วิธีการบัญชีที่แสดงผลกำไรต่ำเพื่อช่วยลดความเสี่ยงทางการเมือง จาก 2 ทฤษฎีข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นการสนับสนุนสมมติฐานว่าผู้บริหารจะใช้รายการระหว่างกันของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันเพื่อวางแผนภาษี

รายได้จากการประกอบกิจการเป็นรายการที่มีมูลค่าสูงในงบแสดงผลการดำเนินงาน เป็นรายการที่ผู้ใช้งบการเงินให้ความสนใจ กรมสรรพากรกำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยรายได้จากการประกอบกิจการที่เกิดจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในแบบรายงานประจำปีสำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน (Disclosure form) และมีงานวิจัยของ Jian and T.J.Wong (2003) ที่ศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศจีน พบว่าบริษัทที่มีการควบคุมโดยผู้มีส่วนได้เสียหรือกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกันนั้นมีรายการขายที่เกี่ยวข้องกันสูงกว่าปกติ จึงเป็นที่มาของสมมติฐาน

H1 : รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

แบบรายงานประจำปีสำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน (Disclosure form) กำหนดให้บริษัทต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพื่อป้องกันการกำหนดราคาโอนที่ไม่เหมาะสม บริษัทจึงต้องเปิดเผยรายการซื้อวัตถุดิบ ซื้อสินค้า ซื้อที่ดินอาคารและอุปกรณ์ รายจ่ายค่าสิทธิ รายจ่ายค่าบริการทางเทคนิค ค่านายหน้า และรายจ่ายอื่น ๆ ของบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน และมีงานวิจัยของ Sari et al. (2017) ที่พบว่าการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นที่มาของสมมติฐาน

H2 : รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

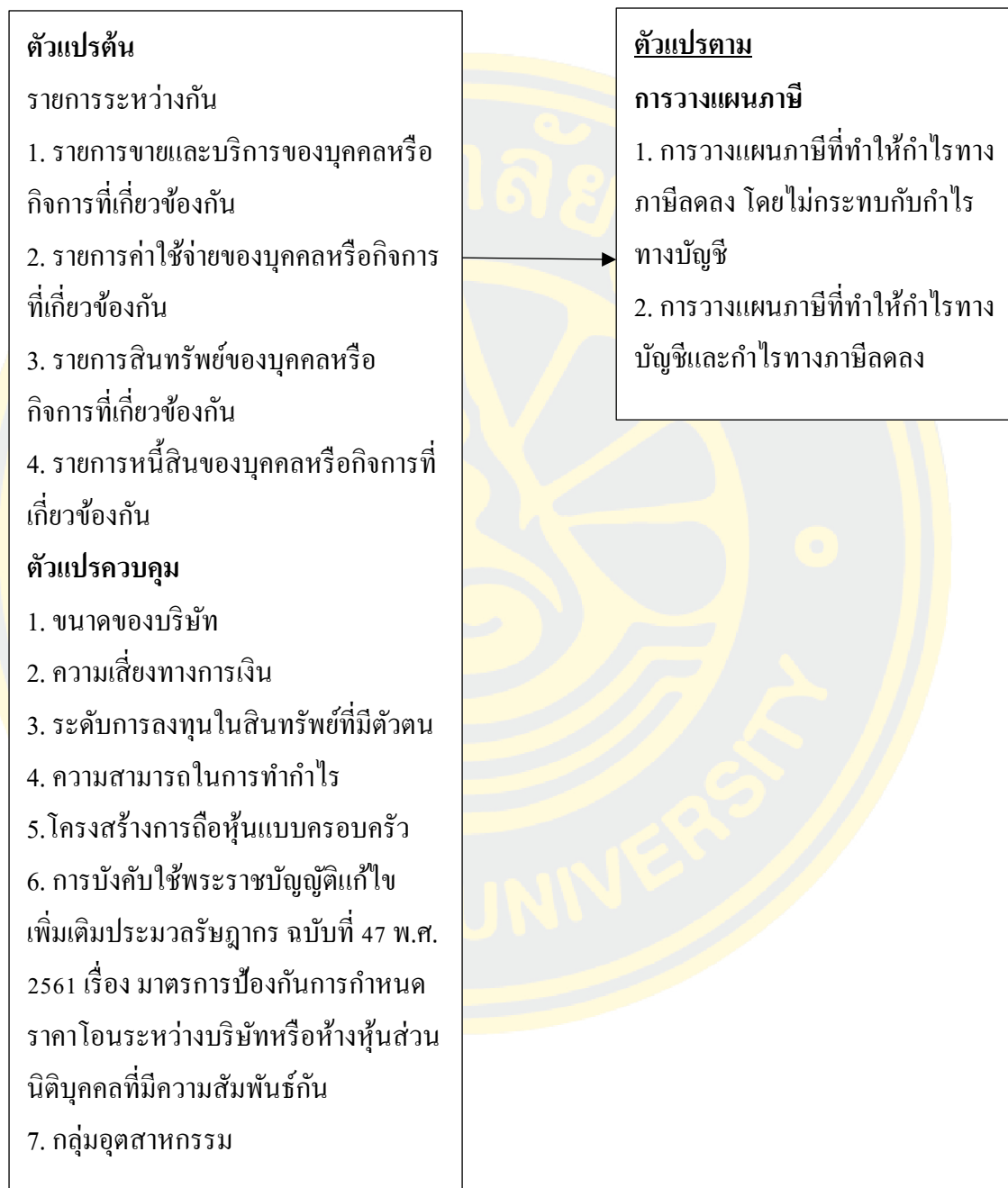
ทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างและสิทธิในทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง ได้แก่ ค่าลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร หรือเครื่องหมายการค้า Know-how ระหว่างกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยทั่วไปจะกำหนดราคาผลตอบแทนได้ยาก เนื่องจากสินทรัพย์มีลักษณะเฉพาะเป็นของบริษัท ดังนั้นบริษัทอาจใช้รายการเหล่านี้ในการวางแผนภาษีของบริษัท (จรัส แหยมสร้อยทอง, 2530) นอกจากนี้บริษัทอาจวางแผนภาษีโดยการให้กู้ยืมเงินโดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้สูงหรือต่ำกว่าตลาดเพื่อใช้ในการถ่ายเทผลกำไรผ่านรายการลูกหนี้เงินให้กู้ยืม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sari et al. (2017) ที่พบว่าการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์กับรายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นที่มาของสมมติฐาน

H3 : รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

บริษัทอาจวางแผนภาษีผ่านการกู้ยืมเงินโดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้สูงหรือต่ำกว่าตลาดเพื่อใช้ในการถ่ายเทผลกำไรผ่านรายการหนี้สินที่เกิดจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยในปัจจุบันมีแนวทางของการโยกย้ายกำไรเพื่อหลบเลี่ยงภาษีอีกแนวทางหนึ่งได้แก่ Thin capitalization คือ โครงสร้างทางการเงินของบริษัทพึ่งพานี้ในอัตราที่สูงกว่าความจำเป็น (Muthitacharoen and Sampantharak, 2019) เนื่องจากดอกเบี้ยสามารถหักเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีได้แต่เงินปันผลไม่สามารถหักเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีได้ บริษัทจึงพึ่งพานี้ในอัตราที่สูงกว่าความจำเป็นเพื่อที่จะใช้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี นอกจากนี้มีงานวิจัยของ Sari et al. (2017) ที่พบว่าการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์กับหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันอย่างมีนัยสำคัญจึงเป็นที่มาของสมมติฐาน

H4 : รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาครอบคลุมข้อมูลรายปีตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทุกประเภทธุรกิจ ยกเว้นกลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ กลุ่มธุรกิจการเงิน และกองทุน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะนักลงทุนในการนำข้อมูลนี้ไปใช้เป็นแนวทางพื้นฐานประกอบการตัดสินใจในการลงทุน
2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ในการนำข้อมูลมาใช้ประกอบการจัดการธุรกิจให้เหมาะสม ตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ
3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ในการนำข้อมูลมาใช้ประกอบการปรับปรุงแก้ไข กฎเกณฑ์และวิธีปฏิบัติทางการบัญชี เกี่ยวกับรายการระหว่างกันในประเทศไทยให้เหมาะสม
4. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกรมสรรพากรในการนำข้อมูลมาใช้ประกอบการปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับให้มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับพฤติกรรมการวางแผนภาษีของบริษัทในประเทศไทย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากรายการระหว่างกันเป็นรายการที่อาจก่อให้เกิดการถ่ายเทผลประโยชน์ระหว่างบริษัทที่มีความสัมพันธ์กัน เกิดความไม่โปร่งใสไม่เหมือนกับรายการที่ทำกับบุคคลภายนอก ที่อยู่ภายใต้หลักการ arm's length basis ดังนั้นรายการระหว่างกันจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่บริษัทจะนำมาใช้ในการวางแผนภาษี โดยงานวิจัยนี้มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)
- 2.2 ทฤษฎีการบัญชีผลประโยชน์ (Positive Accounting Theory)
- 2.3 แนวคิดการวางแผนภาษี
- 2.4 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
- 2.5 แนวทางปฏิบัติเรื่องรายการที่เกี่ยวข้องกันของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- 2.6 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่อง มาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทน ถูกพัฒนาโดย Jensen and Meckling (1976) ทฤษฎีนี้มองว่าเจ้าของกิจการไม่สามารถบริหารงานเพียงผู้เดียวได้ จึงทำให้ต้องมีบุคคลเข้ามาช่วยในการบริหารงานแทนเจ้าของกิจการ โดยเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นจะถูกเรียกว่า ตัวการ (Principle) และผู้บริหารกิจการจะถูกเรียกว่า ตัวแทน (Agent) โดยตัวการจะแต่งตั้งให้ตัวแทนมีอำนาจในการบริหารจัดการบริษัทเพื่อให้บริษัทมีกำไรและสร้างผลตอบแทนสูงสุดให้กับตัวการ

ตัวการจะมีความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติงานของตัวแทน โดยตัวแทนต้องจัดทำรายงานแสดงฐานะทางการเงินที่แสดงถึงผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งตัวแทนจะได้ค่าตอบแทนในการ

บริหารงานในรูปของเงินเดือนหรือโบนัส ดังนั้นจึงเกิดการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนขึ้นได้ เช่น เมื่อผลการดำเนินงานของบริษัทไม่เป็นไปตามที่ตัวการคาดหวังและโบนัสของตัวแทนขึ้นอยู่กักระดับกำไรจากผลการดำเนินงานของบริษัท ก็จะทำให้ตัวแทนมีแรงจูงใจในการปรับแต่งงบการเงินให้มีผลกำไรเพิ่มขึ้น โดยอีกแนวทางหนึ่งในการเพิ่มผลประกอบการของบริษัทก็คือการวางแผนภาษีให้เสียภาษีน้อยลงหรือไม่เสียเพื่อเพิ่มผลกำไรให้กับบริษัท

2.2 ทฤษฎีการบัญชีผลประโยชน์ (Positive Accounting Theory)

ทฤษฎีการบัญชีผลประโยชน์ของ Watts and Zimmerman (1986) เป็นทฤษฎีที่อธิบายในเรื่องการเลือกวิธีการบัญชีของผู้บริหาร ซึ่งมักจะมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงโอกาสผ่านการเลือกใช้นโยบายบัญชีภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีทั้งหมด 3 สมมติฐาน

1. สมมติฐานการให้ผลตอบแทน (Bonus Plan Hypothesis) มีสมมติฐานว่า ผู้บริหารของกิจการที่มีผลตอบแทนผูกติดไว้กับผลการดำเนินงาน มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะใช้แนวทางปฏิบัติทางบัญชีในการวางแผนการดำเนินงาน เช่น ถ้ามีแนวโน้มที่กำไรจะสูงกว่าเกณฑ์ที่จะได้รับผลตอบแทนผู้บริหารก็จะเก็บส่วนเกินนั้นไว้ในรูปสำรองต่าง ๆ หรือรายการรอดตัดบัญชี แต่ถ้ามีแนวโน้มที่กำไรจะต่ำกว่าเกณฑ์ที่จะได้รับผลตอบแทน ผู้บริหารก็จะทำการล้างบาง (Big Bath) คือ การนำค่าใช้จ่ายจำนวนมากในกิจการมารับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในงวดเดียว เนื่องจากผู้บริหารเห็นว่า ปัจจุบันกิจการมีผลขาดทุน หรืออยู่ในสถานการณ์ในช่วงของการปรับโครงสร้างการดำเนินงาน การปรับโครงสร้างนี้ การยกเลิกการดำเนินงาน หรือการประมาณการด้อยค่าหรือตัดจำหน่ายทรัพย์สินอยู่แล้วในปัจจุบัน เพื่อหวังให้กิจการมีผลประกอบการที่ดีขึ้นในอนาคต เนื่องจากไม่ต้องรับรู้ค่าใช้จ่ายในกลุ่มดังกล่าวอีก ปีถัด ๆ มาผู้บริหารจึงสามารถสร้างกำไรให้สูงขึ้นและได้รับเงินโบนัสตามที่มุ่งหวัง

2. สมมติฐานข้อตกลงในสัญญาหนี้ (Debt Covenant Hypothesis) เป็นสมมติฐานที่กล่าวว่าผู้ถือหุ้นและเจ้าหนี้ต้องการให้บริษัทสร้างความเชื่อมั่นว่าจะสามารถจ่ายชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด ดังนั้นเพื่อป้องกันการผิดนัดชำระหนี้ จึงมีการกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ในสัญญาเงินกู้เพื่อใช้บังคับบริษัท โดยกำหนดข้อกำหนดต่าง ๆ เช่น การจ่ายเงินปันผล การจัดจำหน่ายสินทรัพย์และก่อหนี้ใหม่ โดยมีการตรวจสอบเพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญาทางการเงินโดยใช้ตัวเลขทางบัญชีเพื่อมิให้ฝ่าฝืนข้อตกลง นอกจากนี้เงื่อนไขสัญญาเงินกู้มักจะกำหนดให้บริษัทต้องดำรงอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน เพราะหากฝ่าฝืนข้อตกลงในสัญญาเงินกู้นั้นอาจถูกเจ้าหนี้เข้าแทรกแซงการบริหารงานหรืออาจพิจารณาเงื่อนไขการให้กู้ใหม่ซึ่งจะทำให้บริษัทมีต้นทุนเพิ่มมากขึ้น จากสมมติฐานนี้ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะพยายามรักษาอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนจึงมีการเร่งรับรู้

รายได้หรือผลกำไรในอนาคตเข้ามาเป็นของปัจจุบัน เพราะเมื่อกิจการมียอดขายได้สูงขึ้นหรือมีผลกำไรสูงขึ้น ก็จะช่วยรักษาระดับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

3. สมมติฐานต้นทุนทางการเมือง (Political Cost Hypothesis) เป็นสมมติฐานที่กล่าวว่าถ้ารัฐบาลเชื่อว่าบริษัทใดมีกำไรสูง มีการสร้างกำไรปลอม รัฐบาลก็จะตรวจสอบว่ากำไรสูงเกินกว่าความเป็นจริงหรือไม่ โดยทฤษฎีนี้เชื่อว่ารัฐบาลจะให้ความสนใจกับบริษัทที่มีขนาดใหญ่และผลกำไรสูงมากกว่าบริษัทขนาดเล็กและผลประกอบการที่มีกำไรไม่มาก ซึ่งเมื่อรัฐบาลให้ความสนใจบริษัทใดก็จะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายหรือค่าเสียโอกาสที่บริษัทจะต้องเสีย โดยรัฐบาลจะออกกฎหมาย กฎเกณฑ์ หรือระเบียบต่าง ๆ บังคับให้กิจการต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในการถ่ายโอนเงินจากเอกชนเข้าสู่คลังของรัฐเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นเมื่อกิจการมีแนวโน้มที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมือง กิจการหรือผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้นโยบายบัญชีที่ช่วยลดความเสี่ยงทางการเมือง (Political Risk) ก็จะทำให้กิจการไม่เป็นที่สนใจของรัฐบาลโดยเลือกวิธีการบัญชีที่แสดงผลกำไรต่ำ (Conservatism Approach)

จากทฤษฎีการบัญชีผลประ โยชน์นี้มีสมมติฐานที่สนับสนุนงานวิจัยนี้ได้แก่ สมมติฐานต้นทุนทางการเมือง เนื่องจากสมมติฐานนี้กล่าวว่ารัฐจะให้ความสนใจกับกิจการขนาดใหญ่ผลกำไรสูง กิจการจึงมีแนวโน้มที่จะลดความเสี่ยงทางการเมืองโดยแสดงผลกำไรต่ำเพื่อไม่ให้เป็นที่สนใจของรัฐบาลซึ่งมีแนวโน้มที่บริษัทจะใช้รายการระหว่างกันในการวางแผนภาษีเพื่อให้เสียภาษีต่ำ เพื่อไม่ให้เป็นที่สนใจของรัฐบาล

2.3 แนวคิดการวางแผนภาษี

การวางแผนภาษี (Tax Planning) คือการวางแผนเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน (Financial Transaction) ที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษีอากร เป็นการออกแบบการดำเนินธุรกิจไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับรายการรายได้ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และจำนวนกำไรหรือขาดทุน โดยวิธีการปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายภาษีอากร โดยต้องเสียภาษีน้อยที่สุดหรือประหยัดที่สุด โดยการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่อาศัยการทุจริตหลีกเลี่ยงภาษีอากร (สรรพ สรรพพัชญา, 2564; สุเทพ พงษ์พิทักษ์, 2541)

การหลีกเลี่ยงภาษี (Tax Avoidance หรือ Tax Minimization) เป็นการใช้องค์ของกฎหมาย ที่กฎหมายภาษีอากรเปิดช่องให้กระทำได้โดยไม่ผิดกฎหมายมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้จำนวนภาระภาษีอากรที่ต้องเสียลดจำนวนลง (สุเทพ พงษ์พิทักษ์, 2541)

การหนีภาษี (Tax Evasion หรือ Tax Dogging) การเจตนาหรือจงใจหนีภาษีอากร โดยผู้เสียภาษีจะจัดการให้ตนเองจ่ายภาษีในอัตราที่ต่ำหรืออาจไม่เสียเลย ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งเนื่องจากฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ยกตัวอย่างเช่น การแสดงรายได้ต่ำกว่าความเป็นจริง หรือแสดงตัวเลขค่าใช้จ่ายสูงกว่าความเป็นจริง เพื่อจะได้เสียภาษีน้อยลง (สุเทพ พงษ์พิทักษ์, 2541)

วิธีการวางแผนภาษี

การวางแผนภาษีเป็นการออกแบบการดำเนินธุรกิจซึ่งสามารถทำได้หลากหลายวิธี โดยการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีรายละเอียด ดังนี้

การกำหนดราคาโอน (Transfer pricing) คือ การกำหนดราคาสินค้า ค่าบริการ การกำหนดอัตราดอกเบี้ย กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน แตกต่างกับราคาที่คิดระหว่างผู้ที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกัน รวมไปถึงแตกต่างจากราคาตลาด (arm's length price) ซึ่งถูกกำหนดโดยกลไกตลาดที่มีการแข่งขันอย่างเสรี การวางแผนภาษีโดยการถ่ายโอนกำไรนั้น หากเป็นบริษัทในประเทศไทยซึ่งมีอัตราภาษีเดียวกัน อาจทำการวางแผนภาษีโอนย้ายกำไรไปยังบริษัทที่มีผลขาดทุนทางภาษี หรือการใช้สิทธิประโยชน์ BOI เป็นต้น แต่หากเป็นการโอนย้ายกำไรไปต่างประเทศ อาจเป็นการโอนย้ายกำไรไปยังดินแดนกำบังภาษี (Tax Havens) ซึ่งเป็นประเทศ หรือเขตอำนาจพิเศษที่มีระบบกฎหมายพิเศษที่จัดเก็บภาษีต่ำหรือ ไม่เก็บภาษีเลย ซึ่งเอื้อต่อการโยกย้าย หรือกักเก็บเงินทุนของกลุ่มบริษัทข้ามชาติ โดยลักษณะการลงทุนในประเทศ Tax Havens นอกจากจะได้รับประโยชน์ในการเสียภาษีในอัตราที่ต่ำหรือไม่ต้องเสียเลย บางบริษัทยังใช้เป็นช่องทางการวางแผนภาษี โดยการสะสมกำไรไว้ในบริษัทที่อยู่ในประเทศ Tax Havens โดยไม่นำกำไรกลับเข้ามาในรูปของเงินปันผลในประเทศถิ่นที่อยู่ของผู้ถือหุ้น โดยประเทศที่ไม่จัดเก็บภาษีเงินได้ เช่น หมู่เกาะเคย์แมน บาฮามัส เบอร์มิวด้า ประเทศที่มีการจัดเก็บภาษีภายในปกติ แต่มีข้อยกเว้นเป็นกรณีพิเศษ เช่น กำไรที่ได้จากแหล่งเงินได้นอกประเทศคนนั้นจะไม่จัดเก็บภาษีหรือถ้าจัดเก็บอัตราภาษีจะต่ำกว่าอัตราปกติมาก เช่น ฮองกง ปานามา ลิเบอเรีย (พนิต ธีรภาพวงศ์, 2550)

การตั้งบริษัททุนต่ำ (Thin capitalization) คือการกำหนดให้โครงสร้างทางการเงินของบริษัทพึ่งพานี้ในอัตราที่สูงกว่าความจำเป็น กล่าวคือโครงสร้างเงินทุนของกิจการอาศัยเงินทุนจากแหล่งหนี้สินมากกว่าแหล่งเงินที่มาจากเจ้าของ โดยประโยชน์ของการใช้แหล่งเงินทุนจากหนี้สินก็คือ ดอกเบี้ยสามารถหักเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีได้แต่เงินปันผลไม่สามารถหักเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีได้ เป็นการหักออกจากกำไรสะสมซึ่งถือเป็นการคืนทุนให้กับผู้เป็นเจ้าของ เช่น กิจการมีกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีอยู่ที่ 100 ล้านบาท ดอกเบี้ย 20 ล้านบาท กำไรก่อนภาษีจึงเท่ากับ 80 ล้านบาท ก็จะเสียภาษี 16 ล้านบาท (คำนวณอัตราภาษีที่ 20%) แต่ถ้าเป็นกรณีที่ไม่ได้กู้เงินใช้เงินทุนของเจ้าของ

เพียงอย่างเดียว กำไร 100 ล้านบาท ก็จะเสียภาษี 20 ล้านบาท ส่วนที่เหลืออีก 80 ล้านบาทก็จะจ่ายเป็นเงินปันผลโดยจะต้องถูกหักภาษีอีก 10% เท่ากับว่าเสียภาษี 28% เท่ากับเป็นการเสียภาษีแพง 12 ล้านบาท จึงมีความเป็นไปได้ที่บริษัทที่เกี่ยวข้องกันจะทำการกู้ยืมเงินเพื่อให้มีดอกเบี้ยสำหรับลดภาษี (รัฐพร ดันตยวงศ์, 2552)

การวัดค่าการวางแผนภาษี

งานวิจัยจำนวนมากได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการวางแผนภาษี ซึ่งผลกระทบนั้นทำให้บริษัทมีพฤติกรรมการวางแผนภาษีที่แตกต่างกัน โดยในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาการวัดค่าการวางแผนภาษี 2 ส่วน โดยส่วนแรกคือการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี และส่วนที่สองคือการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง มีรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี (Book-Tax Nonconforming Tax Planning) การวางแผนภาษีวิธีนี้มีประโยชน์ทั้งในแง่ของการลดลงของค่าใช้จ่ายภาษี การเพิ่มขึ้นของกระแสเงินสด และการเพิ่มขึ้นของกำไรสุทธิทางบัญชี โดยไม่มีต้นทุนที่เป็นผลจากการรายงานกำไรทางบัญชีต่ำเกิดขึ้น โดยวัดค่าการวางแผนภาษีจากค่าอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง หรือ ETR (Effective Tax Rate) ซึ่งคำนวณจากอัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีต่อกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี

การวัดค่าการวางแผนภาษีจากค่า ETR จะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของกำไรทางบัญชีกับกำไรทางภาษี โดยบริษัทที่มีกำไรทางภาษีต่ำแต่กำไรทางบัญชีสูงจะมีผลทำให้ค่า ETR ต่ำ แต่กรณีบริษัทที่มีทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีต่ำจะไม่กระทบกับ ETR ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ที่มีกำไรทางบัญชี 100 บาท และมีอัตราภาษี 20% การลดลงของค่าใช้จ่ายภาษีที่เป็นผลจากการลดลงของกำไรทางภาษีแต่ไม่กระทบกำไรทางบัญชีจำนวน 10 บาท นั่นคือกำไรทางภาษีลดลง 10 บาท ทำให้มีค่าใช้จ่ายค่าภาษีจำนวน 18 บาท คำนวณจาก $(100-10)*20\%$ กำไรทางบัญชียังเท่ากับ 100 บาท ETR จะมีค่าเท่ากับ 18% คำนวณจาก $18/100$ ขณะที่การลดลงของภาษีที่เป็นผลมาจากทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีต่ำลง 10 บาท จะมีรายจ่ายค่าภาษีจำนวน 18 บาท คำนวณจาก $(100-10)*20\%$ และค่า ETR จะมีค่าเท่ากับ 20% คำนวณจาก $18/(100-10)$ จะเห็นได้ว่าการลดลงของกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีจะไม่มีผลกระทบต่อค่า ETR ถึงแม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายลดลงก็ตามจึงเป็นที่มาของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี (รัฐพร ดันตยวงศ์, 2552)

2. การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง (Book- Tax Conforming Tax Planning) ข้อเสียของการวางแผนภาษีวิธีนี้คือจะมีต้นทุนที่เป็นผลมาจากการรายงานกำไรทางบัญชีต่ำเกิดขึ้น โดยบริษัทจะมีแรงจูงใจในการวางแผนภาษีรูปแบบนี้ได้ก็ต่อเมื่อประโยชน์ที่ได้รับจากการประหยัดภาษีมากกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้น โดยคำนวณจาก อัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีต่อสินทรัพย์รวม หรือ เรียกว่า TAX/ASSET

สำหรับการใช้ค่า TAX/ASSET ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ใช้สินทรัพย์รวมเป็นฐานนั้น เป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถของบริษัทที่จะใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ในการก่อให้เกิดรายได้และค่าใช้จ่ายภาษีที่น่าจะมีความสัมพันธ์กัน โดยมีข้อสมมติว่าบริษัทที่มีสินทรัพย์รวมเท่ากัน จะมีความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับเดียวกัน และควรที่จะมีค่าใช้จ่ายภาษีเท่ากันด้วย แต่หากบริษัทใดที่มีการลงทุนในสินทรัพย์รวมสูงแต่มีค่าใช้จ่ายภาษีต่ำ นั่นคือ TAX/ASSET มีค่าต่ำ เป็นการสะท้อนถึงการวางแผนภาษีที่ทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง (ชัยพร ตันติยวงศ์, 2552)

การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง ยกตัวอย่างเช่น การวางแผนภาษีโครงสร้างเงินทุน โดยการใช้นโยบายการหาแหล่งเงินทุนโดยการกู้ยืม แทนการออกหุ้นเพิ่มทุน รายจ่ายค่าดอกเบี้ยจ่ายสามารถนำมาหักจากกำไรทำให้เสียภาษีลดลงได้ แต่เงินปันผลไม่สามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายได้ ซึ่งเป็นการทำให้กำไรทางบัญชีและทางภาษีลดลง จึงส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายภาษีที่ลดลงด้วย อีกกรณีหนึ่งคือ ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน หากลักษณะของการประกอบธุรกิจลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนที่ใช้ระยะเวลาในการหักค่าเสื่อมราคายาวนาน เช่น สัมปทานที่ดินที่ใช้ในการปลูกต้นปาล์มที่มีระยะเวลานานหักค่าเสื่อมราคา 20 ปี และการหักค่าเสื่อมของทางบัญชีและภาษีไม่แตกต่างกัน ก็จะทำให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าบริษัทที่ลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนประเภทอื่น เช่น เครื่องจักร ดังนั้นกิจการประเภทนี้ก็จะมีการกำไรสูงและมีภาษีสูง

ทั้งนี้การใช้ค่า ETR หรือ TAX/ASSET แทนการวัดค่าการวางแผนภาษีนั้นจะสามารถอธิบายได้ดังนี้ หาก ETR หรือ TAX/ASSET มีค่าต่ำ หมายความว่าบริษัทมีค่าใช้จ่ายภาษีต่ำ หรืออีกนัยหนึ่งคือบริษัทมีประสิทธิภาพในการวางแผนภาษีสูง แต่หากว่า ETR หรือ TAX/ASSET มีค่าสูง หมายความว่า มีค่าใช้จ่ายภาษีสูง หรืออีกนัยหนึ่งคือมีประสิทธิภาพในการวางแผนภาษีต่ำ (Chen et al., 2010; Richardson and Lanis, 2007; ดร.กฤษมา คำพิทักษ์ และคณะ., 2564; รสนา โชติสุวรรณ และสุภา ทองคง, 2562)

2.4 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2563) เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจากสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (สภาวิชาชีพบัญชี, 2562, 24 กันยายน) มาตรฐานฉบับนี้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ IAS 24 : Related Party Disclosure ซึ่งอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมถึงการกำหนดการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการระหว่างกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

รายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (A related party transaction) หมายถึง การโอนทรัพยากร บริการ หรือภาระผูกพัน ระหว่างกิจการที่เสนอรายงาน และบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยไม่คำนึงว่าได้มีการคิดราคาระหว่างกันหรือไม่

บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (A related party) หมายถึง บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่เป็นผู้จัดทำงบการเงิน ได้แก่ บุคคลหรือสมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดของบุคคลนั้น บุคคลนั้นมีการควบคุมกิจการ หรือมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญเหนือกิจการที่เสนอรายงาน หรือเป็นผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการวางแผน สั่งการ และควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการ

กิจการที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่เสนอรายงาน ได้แก่ กิจการและกิจการที่เสนอรายงานเป็นสมาชิกในกลุ่มกิจการเดียวกัน คือ บริษัทย่อย บริษัทร่วม การร่วมค้า บุคคล หรือสมาชิกในครอบครัว มีอิทธิพลที่มีนัยสำคัญเหนือกิจการ หรือเป็นสมาชิกของผู้บริหารสำคัญของกิจการ

บุคคลหรือกิจการที่มีลักษณะต่อไปนี้เป็นบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน คือกิจการเพียงแต่มีความสัมพันธ์ในการทำธุรกิจตามปกติกับกิจการ ลูกค้า ผู้ขาย เจ้าของสิทธิทางการค้า ผู้จัดจำหน่าย หรือตัวแทน โดยทั่วไป ที่กิจการมีรายการค้าด้วยในปริมาณที่มีนัยสำคัญ อันเป็นเพียงการพึ่งพาต่อกันทางเศรษฐกิจ

รายละเอียดการเปิดเผยข้อมูล ดังนี้

1. กิจการต้องเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทใหญ่และบริษัทย่อยในทุกกรณี ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ระหว่างกันหรือไม่ โดยที่กิจการต้องเปิดเผยชื่อของบริษัทใหญ่ และกิจการที่เป็นผู้ควบคุมสูงสุดในกิจการ (the ultimate controlling party) หากบริษัทใหญ่หรือกิจการที่เป็นผู้ควบคุมสูงสุดในกิจการไม่ได้จัดทำงบการเงินรวมเพื่อเสนอต่อสาธารณชน กิจการต้องเปิดเผยชื่อของบริษัทใหญ่ที่อยู่ในลำดับถัดขึ้นไปที่มีการจัดทำงบการเงินรวมเพื่อเสนอต่อสาธารณชนด้วย

2. กิจการต้องเปิดเผยจำนวนค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้บริหารคนสำคัญของกิจการ

3.กรณีที่เกิดการมีรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ต้องเปิดเผยข้อมูล ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ ลักษณะความสัมพันธ์ ข้อมูลเกี่ยวกับรายการและยอดคงค้างที่จำเป็นในการทำความเข้าใจถึงผลกระทบจากความสัมพันธ์ที่อาจมีผลต่องบการเงิน ได้แก่ จำนวนเงินของยอดคงค้างรวมถึงภาระผูกพัน ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ หนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ

ตัวอย่างของรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันที่กิจการต้องเปิดเผย ได้แก่ การซื้อหรือขายสินค้า อสังหาริมทรัพย์ การบริการหรือการรับบริการ การมีสัญญาเช่าระยะยาวหรือให้เช่ารายการ โอนหรือรับโอนต่าง ๆ การค้าประกันหรือการใช้หลักประกัน การชำระหนี้สินแทน

2.5 แนวทางปฏิบัติเรื่องรายการที่เกี่ยวข้องกันของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2545 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีการรณรงค์และส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้มีส่วนได้เสีย โดยเสนอหลักกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อ ให้แก่บริษัทจดทะเบียน โดยให้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี แบบ 56-1 และรายงานประจำปีของบริษัท โดยหนึ่งในหัวข้อที่อยู่ในหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี คือ เรื่องการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส การเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของบริษัท รวมถึงการเปิดเผยเรื่องรายการที่เกี่ยวข้องกัน (Connected transaction) ของบริษัทด้วย โดยในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการประกาศข้อกำหนดเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลและการปฏิบัติการของบริษัทจดทะเบียนที่เกี่ยวข้องกัน

ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่องรายการที่เกี่ยวข้องกัน ได้สรุปเกณฑ์ที่สำคัญเกี่ยวกับการเข้าทำรายการของบริษัทจดทะเบียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้นทุกราย โดยเท่าเทียมกัน (คณะกรรมการตลาดทุน, 2551, 31 สิงหาคม)

มีหลักการที่สำคัญ 3 ข้อ

1.เป็นรายการที่ผ่านกระบวนการอนุมัติที่โปร่งใสโดยกรรมการและผู้บริหารด้วยความรับผิดชอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริต โดยผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.เป็นรายการที่กระทำโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของบริษัท เสมือนการทำรายการกับบุคคลภายนอก

3.มีระบบการติดตามและตรวจสอบที่ทำให้มั่นใจได้ว่าการทำรายการเป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้อง

โดยรายละเอียดเกี่ยวกับรายการที่เกี่ยวข้องกันมีดังนี้

บุคคลที่เกี่ยวข้องกัน (Connected Person : CP) หมายถึง บุคคลที่อาจทำให้กรรมการหรือผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในการตัดสินใจดำเนินงานว่าจะดำเนินถึงประโยชน์ของบุคคลนั้นหรือประโยชน์สูงสุดของบริษัทเป็นสำคัญ ได้แก่ กรรมการ ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัทจดทะเบียน นิติบุคคลที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้มีอำนาจควบคุม รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องและญาติสนิท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้จัดการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับบริหาร 4 รายแรกต่อจากผู้จัดการลงมา และผู้มีตำแหน่งเทียบเท่ารายที่ 4 ทุกราย รวมถึงตำแหน่งในสายงานบัญชีหรือการเงินที่เป็นระดับผู้จัดการฝ่ายขึ้นไปหรือเทียบเท่า

ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หมายถึง ผู้ถือหุ้นทั้งทางตรงหรือทางอ้อมในนิติบุคคลใดเกินกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงของนิติบุคคลนั้น โดยนับรวมการถือหุ้นของผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

ผู้ที่เกี่ยวข้อง หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องของบุคคลเกี่ยวข้อง คือ บุคคลหรือห้างหุ้นส่วน ตามมาตรา 258 (1)-(7) ของ พรบ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ฉบับเดิม ได้แก่ คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมไปถึงห้างหุ้นส่วนสามัญที่บุคคลดังกล่าวเป็นหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่บุคคลดังกล่าวเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ หรือจำกัดความรับผิดชอบร่วมกันเกินกว่า 30% บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัดที่บุคคลดังกล่าว ถือหุ้นรวมกันเกินกว่า 30% และนิติบุคคลตามมาตรา 246 และ 247 (ตามพรบ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์) ที่มีอำนาจจัดการในฐานะเป็นผู้แทนของนิติบุคคล

ผู้มีอำนาจควบคุม หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจควบคุมกิจการ กล่าวคือ ถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงในนิติบุคคลหนึ่งเกินกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น ควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้นของนิติบุคคลหนึ่งไม่ว่าโดยตรงหรืออ้อม หรือไม่ว่าเพราะเหตุอื่นใด ควบคุมการแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการตั้งแต่กึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดไม่ว่าโดยตรงหรืออ้อม

ญาติสนิท หมายถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือ โดยการจดทะเบียนตามกฎหมาย ได้แก่ คู่สมรส บิดา มารดา พี่น้อง บุตร และคู่สมรสของบุตร

บริษัทย่อย หมายถึง บริษัทที่บริษัทจดทะเบียนถือหุ้นเกินกว่า 50% ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัท

บริษัทร่วม หมายถึง บริษัทที่บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยถือหุ้นรวมกันตั้งแต่ 20% แต่ไม่เกิน 50% ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทที่ถือหุ้นนั้น หรือบริษัทที่บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยมีอำนาจในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายทางการเงินและ

การดำเนินงานของบริษัท แต่ไม่ถึงระดับที่จะควบคุมนโยบายดังกล่าวและไม่ถือเป็นบริษัทย่อยหรือกิจการร่วมค้า

รายการที่เกี่ยวข้องกัน หมายถึง รายการระหว่างบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้นใหญ่ หรือผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทจดทะเบียน รวมถึงบริษัทที่บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่หรือเป็นผู้มีอำนาจควบคุมด้วย

ประเภทของรายการที่เกี่ยวข้องกัน แบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

รายการธุรกิจปกติของบริษัท คือ รายการทางการค้าที่บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยกระทำเป็นประจำเพื่อประกอบกิจการ ได้แก่ การขายสินค้า การซื้อวัตถุดิบ การซื้อสินค้าเพื่อนำไปขายต่อ การให้บริการ เป็นต้น

รายการสนับสนุนธุรกิจปกติ คือ รายการทางการค้า ซึ่งบริษัทที่อยู่ในธุรกิจเดียวกันกับบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยมักกระทำเพื่อสนับสนุนรายการธุรกิจปกติของบริษัทตน เช่น การว่าจ้างขนส่งสินค้า การว่าจ้างทำโฆษณา สัญญาว่าจ้างบริหาร หรือ ความช่วยเหลือทางเทคนิค เป็นต้น

รายการเช่าหรือให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ระยะสั้น คือ รายการเช่าหรือให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ที่มีอายุสัญญาไม่เกิน 3 ปี และไม่สามารถแสดงได้ว่ามีเงื่อนไขการค้าทั่วไป เช่น เช่าอาคารเพื่อเป็นสำนักงาน เช่าอาคารหรือที่ดินเพื่อเป็นคลังสินค้า

รายการเกี่ยวกับสินทรัพย์หรือบริการ คือ รายการได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งสินทรัพย์ สิทธิการให้หรือรับบริการ เช่น ซื้อเครื่องจักร ซื้อเงินลงทุน ขายอาคาร ขายสิทธิการเช่าที่ดิน การได้รับสัมปทาน

รายการความช่วยเหลือทางการเงิน คือ รายการที่บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทย่อยรับหรือให้ความช่วยเหลือทางการเงินกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกันซึ่งรวมถึงรายการกู้ยืมเงิน การค้าประกัน การให้สินทรัพย์เป็นหลักประกันหนี้สินซึ่งรายการประเภทนี้เป็นรายการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทจดทะเบียน

รายละเอียดข้อมูลที่ต้องเปิดเผยดังนี้

- วัน เดือน ปี ที่เกิดรายการ และคู่สัญญา
- คำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของสินทรัพย์ บริการ การให้หรือรับความช่วยเหลือทางการเงิน และในกรณีที่เป็นเงินลงทุน ให้ระบุชื่อและประเภทกิจการ ลักษณะการดำเนินธุรกิจ ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน รายชื่อผู้ถือหุ้นใหญ่และกรรมการ
- มูลค่ารวมและเกณฑ์ที่ใช้กำหนดมูลค่ารวมของรายการ มูลค่ารวมของสิ่งตอบแทน วิธีการชำระ เงินใจ อัตราดอกเบี้ย งวดการชำระ ดอกเบี้ยและหลักประกัน

- ชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกันและลักษณะความเกี่ยวข้อง
- ลักษณะและขอบเขตของส่วนได้เสียของบุคคลที่เกี่ยวข้องกันในการเข้าทำรายการที่เกี่ยวข้องกันนั้น
- แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเข้าซื้อหลักทรัพย์ และให้ความช่วยเหลือทางการเงิน และความเพียงพอของเงินทุนหมุนเวียน กรณีที่เป็นการกู้ยืม ให้ระบุเงื่อนไขที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ถือหุ้นด้วย เช่น ข้อจำกัดการจ่ายเงินปันผล
- ระบุชื่อกรรมการที่มีส่วนได้เสียและ/หรือกรรมการที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน และระบุว่าบุคคลดังกล่าวไม่เข้าร่วมประชุมและไม่มีสิทธิออกเสียงในการประชุมคณะกรรมการบริษัท
- ความเห็นของคณะกรรมการบริษัทเกี่ยวกับการตกลงเข้าทำรายการโดยระบุถึงความสมเหตุสมผล ประโยชน์สูงสุดต่อบริษัทเมื่อเปรียบเทียบกับกรเข้าทำรายการกับบุคคลภายนอกที่เป็นอิสระ และความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าทำรายการ
- ความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบและ/หรือกรรมการของบริษัทที่แตกต่างจากความเห็นของคณะกรรมการบริษัท รวมถึงกรณีกรรมการดังกล่าวงดออกเสียง

2.6 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 มาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน

สถานการณ์ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะถ่ายเทผลประโยชน์ของบริษัทผ่านวิธีการถ่ายโอนกำไร ผ่านนิติบุคคลขนาดใหญ่ที่มีความสัมพันธ์กันในด้านทุน การจัดการ หรือการควบคุม เพื่อหลีกเลี่ยงภาษีอากร โดยกฎหมายในเรื่องของการกำหนดราคาโอนในประเทศไทยนั้นได้กำหนดกฎเกณฑ์ไว้ในมาตรา 65 ทวิ (4) แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดว่า ในกรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลมีการ โอนทรัพย์สิน ให้บริการ หรือให้กู้ยืมเงิน โดยไม่มีค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ย หรือมีค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ยต่ำกว่าราคาตลาดโดยไม่มีเหตุอันสมควร เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือดอกเบี้ยนั้น ตามราคาตลาดในวันที่โอน ให้บริการหรือให้กู้ยืมเงิน โดยมีคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 113/2545 เรื่องการเสียภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกรณีการกำหนดราคาโอนให้เป็นไปตามราคาตลาด เพื่อให้เจ้าพนักงานสรรพากรถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการตรวจและแนะนำผู้เสียภาษีในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามมาตรา 65 แห่งประมวลรัษฎากร (คำสั่งกรมสรรพากร, 2545)

แม้ว่าจะมีกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับกำหนดในเรื่องของการกำหนดราคาโอนแล้วก็ตามแต่ บริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในประเทศไทยยังมีแนวโน้มที่จะใช้วิธีการต่าง ๆ ในการที่จะทำให้เสียภาษีน้อยลงหรือไม่เสียภาษีเลยผ่านการกำหนดราคาโอน กรมสรรพากรจึงได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 47) พ.ศ. 2561 ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2561 เรื่อง มาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาการวางแผนภาษีอากรว่าด้วยการถ่ายโอนกำไรในระหว่างกลุ่มบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน โดยอาศัยการกำหนดราคาโอนสำหรับธุรกรรมภายในกลุ่มของตนซึ่งสามารถควบคุมกันได้และไม่อยู่ภายใต้กลไกของตลาด ซึ่งอาจถูกนำมาใช้เพื่อถ่ายโอนกำไรในระหว่างกลุ่มบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อหลีกเลี่ยงภาระภาษีอากรที่พึงต้องเสีย และมีแนวโน้มที่จะใช้วิธีการดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจนส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีและสภาพการคลังของรัฐ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขและป้องกันปัญหาดังกล่าว จึงกำหนดหลักเกณฑ์การเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันได้มีการกำหนดราคาโอนของธุรกรรมระหว่างกันแตกต่างไปจากที่ควร เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และหลักความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี โดยการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร เพิ่มมาตรา 35 ตี มาตรา 71 ทวิ และมาตรา 71 ตี (ราชกิจจานุเบกษา, 2561, 18 พฤศจิกายน)

รายละเอียดที่สำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้มี 2 ประเด็น คือ 1) เพื่อเป็นการกำหนดนิยามรูปแบบความสัมพันธ์ของบริษัทในเครือให้ชัดเจนขึ้น 2) การกำหนดเงื่อนไขการส่งข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบริษัท และข้อมูลสนับสนุนการตั้งราคาหรือการพิสูจน์การทำธุรกรรมระหว่างบริษัทในเครือสำหรับธุรกิจที่มีรายได้เกิน 200 ล้านบาท โดยการกำหนดการจัดทำ Disclosure Form ให้เป็นแบบรายงานประจำปีเพื่อรายงานข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน โดยให้เริ่มใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2562 เป็นต้นไป

สำหรับรายละเอียดของ แบบรายงานประจำปี Disclosure form คือแบบแสดงรายการของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตั้งแต่สองนิติบุคคลขึ้นไปที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะดังต่อไปนี้ (กรมสรรพากร, 2562, 7 พฤศจิกายน)

- นิติบุคคลหนึ่งถือหุ้นหรือเป็นหุ้นส่วนในอีกนิติบุคคลหนึ่งไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของทุนทั้งหมดในอีกนิติบุคคลหนึ่ง

- ผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนไม่น้อยกว่า 50% ของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลหนึ่งถือหุ้นไม่
ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของทุนทั้งหมดในอีกนิติบุคคลหนึ่ง
- นิติบุคคลหนึ่งมีความสัมพันธ์กันในด้านทุน การจัดการ หรือการควบคุมในลักษณะที่
นิติบุคคลหนึ่งไม่สามารถดำเนินการโดยอิสระจากอีกนิติบุคคลหนึ่ง

โดยมีกำหนดการยื่น Disclosure form คือยื่นภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นรอบบัญชี และผู้
มีหน้าที่ยื่นภาษีต้องมีรายได้ทางบัญชีไม่น้อยกว่า 200 ล้านบาท

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในอดีตได้ศึกษาและพบว่าบริษัทมีการนำรายการระหว่างกันมาใช้ในการตกแต่ง
กำไร โดย นรินทิพย์ ฉลาดพจนพร (2550) ศึกษาเรื่องการใช้รายการระหว่างกันในการบริหารกำไร
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยวัดค่ารายการระหว่างกันแยกตาม
ประเภทของรายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกัน 15 ตัวแปร ได้แก่ Sales and service revenues (SSR),
Management and rental income (MRI), Other income (OI), Purchase of materials and services
(PUR), Management and rental fees (MRE), Other expense (OE), Assets sales (AS), Dividend
revenue (DR), Interest revenue (IR), Assets acquisition (AA), Short-term lending (STL), Long-
term lending (LTI), Short-term borrowing (STB), Long-term borrowing (LTB), Dividend paid
(DP) ผลการศึกษาพบว่ารายการระหว่างกันเป็นวิธีการทางบัญชีวิธีหนึ่งที่ผู้บริหารใช้เพื่อ
วัตถุประสงค์ในการบริหารกำไร ถ้าหากเป็นรายการขายสินค้าและบริการให้กับบุคคลหรือกิจการที่
เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้น การบริหารกำไรจะเพิ่มขึ้น ในขณะที่หากรายการซื้อวัตถุดิบ บริการและรายการ
ซื้อสินทรัพย์จากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นการบริหารกำไรจะลดลง

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนภาษี งานวิจัยในอดีตได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มี
ความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีโดยพบว่ามีหลายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี ดังนี้
ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี (Derashid and Zhang, 2003; Kim and
Limpaphayom, 1998; L.Zimmerman, 1983; Richardson and Lanis, 2007; ธัญพร ตันติยวงศ์,
2552; สมศักดิ์ ประถมศรีเมฆ และคณะ, 2556; ดร.กุสุมา คำพิทักษ์ และคณะ., 2564) ความสามารถ
ในการทำกำไรมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี (Derashid and Zhang, 2003; Gupta and
Newberry, 1997; Ribeiro, 2015; ดร.กุสุมา คำพิทักษ์ และคณะ., 2564; สัตยา ตันจันทรพงศ์ และ
รัชนิยา บังเมฆ, 2560) ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี (Derashid and
Zhang, 2003; Gupta and Newberry, 1997; Ribeiro, 2015; Richardson and Lanis, 2007; ธัญพร
ตันติยวงศ์, 2552; Kraft, 2014) ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนมีความสัมพันธ์กับการ

วางแผนภาษี (Derashid and Zhang, 2003; Gupta and Newberry, 1997; Ribeiro, 2015; Richardson and Lanis, 2007; รัญพร ตันตียวงศ์, 2552) การลงทุนในสินค้าคงเหลือมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี (Gupta and Newberry, 1997; Richardson and Lanis, 2007) ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี (Ribeiro, 2015; Richardson and Lanis, 2007)

ปัจจัยอื่นที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีได้แก่ งานวิจัยที่พบความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนผู้บริหารกับการวางแผนภาษี ได้แก่งานวิจัยของ Armstrong et al. (2012); Minnick and Noga (2010) พบว่าค่าตอบแทนผู้บริหารเป็นแรงจูงใจในการวางแผนภาษี

สำหรับงานวิจัยที่ได้ศึกษาคุณลักษณะของบริษัทที่มีผลกระทบต่อการวางแผนภาษีของ Mills et al. (1998) พบว่าบริษัทที่มีรายจ่ายทางด้านกรวางแผนภาษีสูงขึ้น เช่น ค่าจ้างที่ปรึกษาทางด้านกรวางแผนภาษีของบริษัท เงินเดือนพนักงานและค่าใช้จ่ายของแผนกที่รับผิดชอบทางด้านภาษีของบริษัท จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง โดยพบว่าบริษัทที่มีรายจ่ายทางด้านกรวางแผนภาษี เพิ่มขึ้น 1 ดอลลาร์สหรัฐมีผลทำให้บริษัทจ่ายภาษีลดลง 4 ดอลลาร์สหรัฐ และบริษัทที่มีลักษณะมีสถานประกอบการหลายแห่งจะมีการวางแผนภาษี เนื่องจากสถานประกอบการแต่ละแห่งมีอัตราภาษีแตกต่างกัน จึงมีการวางแผนภาษีโดยการ โอนย้ายกำไรให้ไปเป็นกำไรของสถานประกอบการที่มีอัตราภาษีต่ำ

งานวิจัยพบว่าโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี (Chen et al., 2010; ดร.กฤษณา คำพิทักษ์ และคณะ., 2564) โดยงานวิจัยของ รัญพร ตันตียวงศ์ (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนภาษี พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนภาษีหนึ่งในนั้นคือ โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว ใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วัดค่าการวางแผนภาษี 2 แบบ คือการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี และการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง โดยการศึกษาในครั้งนี้พบว่าโครงสร้างการถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการวางแผนภาษีที่แตกต่างกัน โดยโครงสร้างการถือหุ้นที่มีกลุ่มครอบครัวเป็นผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจในการควบคุม มีความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง นั่นคือการติดต่อสื่อสารกันภายในกลุ่มครอบครัว ทำให้การเปิดเผยข้อมูล และคุณภาพของข้อมูลที่มีการเปิดเผยสู่สาธารณะลดลง โดยเฉพาะข้อมูลกำไรทางบัญชีที่แสดงถึงผลการดำเนินงานของบริษัท ไม่มีแรงจูงใจที่จะต้องรายงานตัวเลขกำไรทางบัญชีในรายงานทางการเงินสูง ตลอดจนการกำหนดค่าตอบแทนแก่ผู้บริหารไม่ได้อ้างอิงจากตัวเลขกำไรทางบัญชี เนื่องจากผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นบุคคลในครอบครัวหรือมีบุคคลในครอบครัว ทำหน้าที่ควบคุม กำกับดูแลการบริหารอย่างใกล้ชิด จึงทำให้การกำหนดค่าตอบแทนสามารถพิจารณาจากผลการปฏิบัติงานที่แท้จริง ดังนั้น

บริษัทครอบครัวจึงไม่มีแรงจูงใจที่จะต้องรายงานกำไรทางบัญชีให้สูง ทำให้บริษัทครอบครัวมีแรงจูงใจมากขึ้นในการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง ขณะที่บริษัทที่มีรัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม ไม่ได้มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงานเพื่อการหากำไรสูงสุด จึงไม่มีแรงจูงใจในการวางแผนภาษี

เมื่อบริษัทมีโครงสร้างการทำธุรกิจ และมีรายการทางธุรกิจที่มีความซับซ้อนมากขึ้นมีความพยายามที่จะจัดตั้งบริษัทย่อยขึ้นมา ทำให้เกิดรายการเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเกิดขึ้น โดยงานวิจัยในอดีตในต่างประเทศพบว่าบริษัทมีการวางแผนภาษีผ่านรายการระหว่างบุคคลและกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

Muthitacharoen and Sampantharak (2019) ศึกษาการวางแผนภาษีของบริษัทข้ามชาติในอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ผลการศึกษาพบว่าบริษัทข้ามชาติในอาเซียน มีการโยกย้ายการรายงานผลกำไรระหว่างบริษัทในเครืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Sari et al. (2017) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับรายการที่เกี่ยวข้องกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากประเทศอินโดนีเซียที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดใหญ่ที่สุดจำนวน 100 บริษัท โดยวัดค่าการวางแผนภาษีจากอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (Effective Tax Rate : ETR) กับรายการระหว่างกัน 6 รายการ ได้แก่ Related Party Transactions of Assets (RPTA), Liabilities (RPTL), Sales and revenue (RPTS), Expenses (RPTE), Other Receivables (RPTA-OR), Non-operating debt (RPTL-NonOp) พบว่าการวางแผนภาษีมมีความสัมพันธ์กับ RPTA, RPTL, RPTE โดยรายการระหว่างกันดังกล่าวเป็นรายการที่ทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ลดลง

Barokah and Nindyasari (2020) ศึกษาการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากประเทศอินโดนีเซียพบว่ารายการขายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีโดยเป็นรายการที่ทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ลดลง และรายการลูกหนี้ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีแต่เป็นรายการที่ทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้เพิ่มขึ้น

Park (2018) ศึกษาการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากประเทศเกาหลีใต้ โดยพบว่ารายการระหว่างกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี โดยได้ศึกษาเจาะลึกไปในกลุ่ม “แชโบล” (Chaebol) หรือกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ดำเนินการและควบคุมโดยเจ้าของหรือตระกูลใหญ่ในเกาหลีใต้ โดยพบว่ากลุ่มธุรกิจแชโบลใช้รายการระหว่างกันในการวางแผนภาษีสูงกว่าบริษัททั่วไป

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า การวางแผนภาษี คือ การวางแผนให้บริษัทเสียภาษีน้อยลงหรือไม่เสียภาษีเพื่อเป็นการเพิ่มกำไรให้กิจการ โดยหนึ่งในช่องทางในการวางแผนภาษี คือการวางแผนภาษีโดยการถ่ายโอนกำไรผ่านบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน อย่างไรก็ตามจากการทบทวนงานวิจัยในอดีตจะพบว่าในประเทศไทยยังไม่ม้งานวิจัยใดที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษี จึงเป็นที่มาของงานวิจัยฉบับนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีของ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับ วิธีการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการดำเนินงาน วิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 - 2563 ทุกประเภทธุรกิจ โดยยกเว้นบริษัทดังต่อไปนี้

บริษัทในธุรกิจการเงิน กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากธุรกิจดังกล่าวมีวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ

บริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ เพราะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานและจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด จึงมีการบริหารงานแตกต่างจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์บริษัทอื่น ๆ

บริษัทที่ไม่มีรอบระยะเวลาบัญชีสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม เพื่อควบคุมความแตกต่างทางด้านเวลาและเพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน และมีค่าผิดปกติ

งานวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกได้แก่ การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี และส่วนที่สองได้แก่ การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาส่วนที่ 1 จะหักบริษัทที่มีกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีเป็นค่าลบออก เนื่องจากตัวแปรการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชีที่วัดจากค่า Effective tax rate หรือ ETR คำนวณมาจากค่าใช้จ่ายภาษีต่อกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี ดังนั้นบริษัทที่มีกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีเป็นค่าติดลบ จะทำให้การแปลผลลัพธ์ของค่า ETR ผิดพลาด

ถ้าหากว่าค่าใช้จ่ายภาษีมียค่าเป็นบวก แต่กำไรก่อนภาษีเป็นค่าติดลบ ผลที่ออกมาคือ ETR จะมีค่าเป็นลบ แสดงว่าบริษัทมีรายจ่ายค่าภาษีต่ำ ซึ่งตรงกันข้ามกับข้อเท็จจริง ที่บริษัทมีการเสียภาษีแม้ว่าจะมีผลขาดทุนทางบัญชี เช่น ค่าใช้จ่ายภาษี 10 กำไร (ขาดทุน) ทางบัญชีก่อนหักภาษี (20) ETR เท่ากับ $10/(20)=-0.5$

กรณีค่าใช้จ่ายภาษีและกำไรก่อนภาษีมียค่าเป็นลบ ETR จะมีค่าเป็นบวก ซึ่งหมายความว่าบริษัทมีรายจ่ายค่าภาษีสูง ทั้ง ๆ ที่บริษัทไม่มีการเสียภาษี แต่ผลของ ETR กลับแสดงว่าบริษัทมีรายจ่ายค่าภาษีสูง เช่น ค่าใช้จ่ายภาษี (10) กำไร (ขาดทุน) ทางบัญชีก่อนหักภาษี (20) ETR เท่ากับ $(10)/(20)=0.5$ (Chen et al., 2010; ธัญพร ดันดิยวงศ์, 2552)

จากการคัดเลือกข้อมูลดังกล่าวข้างต้นมีข้อมูลคงเหลือทั้งสิ้น 1,644 ตัวอย่าง แสดงดังตารางที่ 3-1 แสดงให้เห็นว่า จำนวนบริษัทจดทะเบียนทั้งสิ้น 3,028 ตัวอย่าง หักบริษัทในธุรกิจการเงิน กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ 637 ตัวอย่าง บริษัทที่อยู่ในช่วงฟื้นฟูกิจการ 30 ตัวอย่าง บริษัทที่มีรอบระยะเวลาบัญชีไม่ใช่ 31 ธันวาคม 148 ตัวอย่าง บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน 16 ตัวอย่าง บริษัทที่มีกำไรก่อนหักภาษีมียค่าเป็นลบ 507 ตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าผิดปกติ 46 ตัวอย่าง ดังนั้นจึงเหลือกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,644 ตัวอย่าง

ตาราง 3-1 แสดงการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

	2559	2560	2561	2562	2563	รวม
จำนวนบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) หัก	569	595	606	621	637	3,028
-บริษัทในธุรกิจการเงิน กองทุนรวม อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง	120	126	128	131	132	637
-บริษัทที่อยู่ในช่วงฟื้นฟูกิจการ	6	6	6	6	6	30
-บริษัทที่มีรอบระยะเวลาบัญชีไม่ใช่ 31 ธันวาคม	29	29	29	30	31	148
-บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน	2	2	2	2	8	16
-บริษัทที่มีกำไรก่อนหักภาษีมีค่าเป็นลบ	82	88	87	107	143	507
-กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าผิดปกติ	2	12	7	16	9	46
รวม	328	332	347	329	308	1,644

จำนวนกลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งตามหมวดประเภทอุตสาหกรรม 7 ประเภท แสดงข้อมูลดังตารางที่ 3-2

ตาราง 3-2 จำนวนตัวอย่างแบ่งตามหมวดอุตสาหกรรมของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

ประเภทอุตสาหกรรม	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	คิดเป็น
เกษตรและ							
อุตสาหกรรมอาหาร	36	35	40	36	35	182	11.07%
ทรัพยากร	38	45	43	44	44	214	13.02%
เทคโนโลยี	26	27	27	26	27	133	8.09%
บริการ	66	78	83	82	66	375	22.81%
สินค้าอุตสาหกรรม	63	61	56	49	51	280	17.03%
สินค้าอุปโภคบริโภค	25	22	28	22	20	117	7.12%
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	74	64	70	70	65	343	20.86%
	328	332	347	329	308	1,644	100.00%

จากตารางที่ 3-2 แสดงจำนวนตัวอย่างของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แยกตามหมวดอุตสาหกรรม จากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 1,644 ตัวอย่าง แบ่งเป็นหมวดเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 182 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.07% หมวดทรัพยากร 214 ตัวอย่าง คิดเป็น 13.02% หมวดเทคโนโลยี 133 ตัวอย่าง คิดเป็น 8.09% หมวดบริการ 375 ตัวอย่าง คิดเป็น 22.81% หมวดสินค้าอุตสาหกรรม 280 ตัวอย่าง คิดเป็น 17.03% หมวดสินค้าอุปโภคบริโภค 117 ตัวอย่าง คิดเป็น 7.12% หมวดอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 343 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.86%

ส่วนที่ 2 การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง เหมือนกับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี ยกเว้นไม่มีการตัดบริษัทที่มีกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษีเป็นค่าลบ เนื่องจากการวัดค่าการวางแผนภาษีวิธีนี้วัดค่าจากค่าใช้จ่ายภาษีนิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม มีจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 2,108 ตัวอย่าง แสดงดังตารางที่ 3-3

ตาราง 3-3 แสดงการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

	2559	2560	2561	2562	2563	รวม
จำนวนบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET)	569	595	606	621	637	3,028
หัก						
-บริษัทในธุรกิจการเงิน กองทุนรวม อสังหาริมทรัพย์ และกองทรัสต์	120	126	128	131	132	637
-บริษัทที่อยู่ในช่วงฟื้นฟูกิจการ	6	6	6	6	6	30
-บริษัทที่มีรอบระยะเวลาบัญชีไม่ใช่ 31 ธันวาคม	29	29	29	30	31	148
-บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน	2	2	2	2	8	16
-กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าผิดปกติ	11	21	16	24	17	89
รวม	401	411	425	428	443	2,108

จากตารางที่ 3-3 แสดงให้เห็นว่า จำนวนบริษัทจดทะเบียนทั้งสิ้น 3,028 ตัวอย่าง หักบริษัทในธุรกิจการเงิน กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ 637 ตัวอย่าง บริษัทที่อยู่ในช่วงฟื้นฟูกิจการ 30 ตัวอย่าง บริษัทที่มีรอบระยะเวลาบัญชีไม่ใช่ 31 ธันวาคม 148 ตัวอย่าง บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน 16 ตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าผิดปกติ 89 ตัวอย่าง ดังนั้นจึงเหลือกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,108 ตัวอย่าง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งตามหมวดประเภทอุตสาหกรรม 7 ประเภท แสดงข้อมูลดังตารางที่ 3-4

ตาราง 3-4 จำนวนตัวอย่างแบ่งตามหมวดอุตสาหกรรมของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชี และกำไรทางภาษีลดลง

ประเภทอุตสาหกรรม	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	คิดเป็น
เกษตรและ							
อุตสาหกรรมอาหาร	44	44	48	48	47	231	10.96%
ทรัพยากร	44	49	47	49	49	238	11.29%
เทคโนโลยี	32	32	32	32	33	161	7.64%
บริการ	83	91	97	103	104	478	22.68%
สินค้าอุตสาหกรรม	74	73	77	73	80	377	17.88%
สินค้าอุปโภคบริโภค	35	36	35	32	36	174	8.25%
อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง	89	86	89	91	94	449	21.30%
	401	411	425	428	443	2,108	100.00%

จากตารางที่ 3-4 แสดงจำนวนตัวอย่างของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แยกตามหมวดอุตสาหกรรมจากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 2,108 ตัวอย่าง แบ่งเป็นหมวดเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 231 ตัวอย่าง คิดเป็น 10.96% หมวดทรัพยากร 238 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.29% หมวดเทคโนโลยี 161 ตัวอย่าง คิดเป็น 7.64% หมวดบริการ 478 ตัวอย่าง คิดเป็น 22.68% หมวดสินค้าอุตสาหกรรม 377 ตัวอย่าง คิดเป็น 17.88% หมวดสินค้าอุปโภคบริโภค 174 ตัวอย่าง คิดเป็น 8.25% หมวดอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 449 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.30%

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เก็บรวบรวมจากงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผ่านเว็บไซต์คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (<http://www.sec.or.th>) และเว็บไซต์ <http://www.setsmart.com> โดยเก็บข้อมูลดังนี้

- 1) ข้อมูลรายการระหว่างกันจากหมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยใช้งบการเงินเฉพาะกิจการ เนื่องจากรายการระหว่างกันจะถูกตัดออกจากการจัดทำงบการเงินรวม
- 2) ข้อมูลอื่นๆใช้จากงบการเงินรวม แม้ว่าบริษัทต้องคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลจากผลกำไรทางภาษีที่ปรับปรุงจากกำไรทางบัญชีตามงบการเงินเฉพาะของบริษัท แต่เนื่องจากการ

วางแผนภาษีในการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาที่ทำให้ค่าใช้จ่ายทางภาษีของบริษัทลดลง ซึ่งมีผลทำให้กำไรทางบัญชีหลังหักภาษีเพิ่มขึ้น ซึ่งจะต้องนำงบการเงินของทุกบริษัทมาทำการวิเคราะห์ในภาพรวม เพราะวิธีการวางแผนภาษีในครั้งนี้เกี่ยวข้องกับงบการเงินรวม ได้แก่ การกำหนดราคาโอน การทำรายการระหว่างกันโดยการโอนย้ายกำไรระหว่างกัน จากบริษัทที่มีกำไรสูงไปยังบริษัทที่มีผลขาดทุนทางภาษีหรือมีสิทธิประโยชน์ทางภาษี ซึ่งจะมีผลทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีในภาพรวมของทุกบริษัทลดลง

3.3 วิธีการดำเนินงานวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษี มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระในงานวิจัยฉบับนี้คือรายการระหว่างกัน แบ่งเป็น 4 ตัวแปร มีวิธีการคำนวณโดยใช้รายได้รวมและสินทรัพย์รวมเป็นตัวปรับลดผลกระทบจากระดับขนาด (Scale Effect) ดังนี้

1. รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท

Related Party Transactions of Sales and Service revenues (RPTS)

ประกอบด้วยรายการ ขายและบริการ รายได้ค่าเช่า รายได้ค่าสิทธิ รายได้ค่าบริหารงาน รายได้จากการขายสินทรัพย์ถาวรและสินทรัพย์อื่นๆ ดอกเบี้ยรับ เงินปันผลรับ และรายได้อื่น คำนวณโดย

= รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท

รายได้รวม

2. รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท

Related Party Transactions of Expenses (RPTE)

ประกอบด้วยรายการ ซื้อสินค้าและบริการ ค่าเช่า ค่าสิทธิ ค่าตอบแทนผู้บริหาร
ซื้อสินทรัพย์ถาวรและสินทรัพย์อื่น ๆ ดอกเบี้ยจ่าย เงินปันผลจ่าย และค่าใช้จ่ายอื่น
คำนวณโดย

= รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท

รายได้รวม

3. รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท

Related Party Transactions of Assets (RPTA)

ประกอบด้วยรายการ ลูกหนี้การค้า ดอกเบี้ยค้างรับ เงินปันผลค้างรับ เงินให้กู้ยืมระยะสั้น
และระยะยาว ลูกหนี้อื่น และสินทรัพย์อื่น คำนวณโดย

= รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท

สินทรัพย์รวม

4. รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท

Related Party Transactions of Liabilities (RPTL)

ประกอบด้วยรายการ เจ้าหนี้การค้า ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย ดอกเบี้ยค้างจ่าย เงินปันผลค้างจ่าย
เงินกู้ยืมระยะสั้นและระยะยาว เจ้าหนี้อื่น และหนี้สินอื่น คำนวณโดย

= รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท

สินทรัพย์รวม

ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามในงานวิจัยฉบับนี้คือการวางแผนภาษี ซึ่งงานวิจัยในอดีตมีการวัดค่าการวางแผนภาษีแตกต่างกัน งานวิจัยนี้ได้วัดค่าการวางแผนภาษี เป็น 2 วิธี ได้แก่

1. การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี วัดค่าการวางแผนภาษีจากอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง ETR (Effective Tax Rate)

การวัดค่าการวางแผนภาษีโดยใช้อัตราภาษีที่แท้จริงตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ กำหนดให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้เป็นผลรวมของภาษีในงวดปัจจุบันและภาษีเงินได้รอตัดบัญชี ซึ่งภาษีเงินได้รอตัดบัญชี แสดงถึงภาษีเงินได้ที่จะต้องจ่ายหรือที่จะได้รับคืนในอนาคตที่เกิดจากผลแตกต่างชั่วคราว (ผลแตกต่างทางด้านเวลา) เช่น การตั้งสำรองค่าเผื่อ การใช้อัตราเร่งในการคำนวณค่าเสื่อม เป็นต้น

งานวิจัยในอดีตวัดค่า ETR แตกต่างกัน โดยมีงานวิจัยที่ใช้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบัน (Gupta and Newberry, 1997; Sari et al., 2017) งานวิจัยที่ใช้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันเฉลี่ย เพื่อลดความแตกต่างชั่วคราวของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ระหว่างทางบัญชีและทางภาษี (ชัยพร ดันตยวงศ์, 2552) งานวิจัยที่ใช้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันบวกภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล เนื่องจากการวัดค่าวิธีนี้สะท้อนถึงการวางแผนภาษีผ่านความแตกต่างถาวรและชั่วคราวระหว่างทางบัญชีและภาษี (Chen et al., 2010; Kraft, 2014; Minnick and Noga, 2010; Ribeiro, 2015; Richardson and Lanis, 2007) และมีงานวิจัยที่ได้ทำการทดสอบการวัดค่า ETR หลายแบบโดยพบว่างานวิจัยที่ใช้ภาษีเงินได้งวดปัจจุบันอย่างเดียวและงานวิจัยที่ใช้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันบวกภาษีเงินได้รอตัดบัญชี มีผลลัพธ์แตกต่างกันไปตามแต่ละปัจจัยที่นำมาศึกษา (Derashid and Zhang, 2003)

งานวิจัยฉบับนี้ใช้ค่าใช้จ่ายภาษีในงวดปัจจุบันบวกภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เพื่อสะท้อนข้อมูลที่ครบถ้วนของภาษีเงินได้ในงบการเงินในปัจจุบันและในอนาคต แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างชั่วคราวระหว่างทางบัญชีและภาษี เพื่อให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการใช้รายการระหว่างกันในการวางแผนภาษีโดยการโยกย้ายกำไรระหว่างบริษัท โดยมีการคำนวณดังนี้

$$\text{ETR (Effective Tax Rate)} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายทางภาษีเงินได้นิติบุคคล}}{\text{กำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี}}$$

2. การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง คำนวณจากอัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีต่อสินทรัพย์รวม เป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถของบริษัทที่จะใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ในการก่อให้เกิดรายได้และค่าใช้จ่ายภาษีที่น่าจะมีความสัมพันธ์กัน โดยมีข้อสมมติว่าบริษัทที่มีสินทรัพย์รวมเท่ากัน จะมีความสามารถในการทำกำไรอยู่ในระดับเดียวกัน แสดงว่าควรที่จะมีค่าใช้จ่ายภาษีเท่ากันด้วย แต่หากบริษัทใดที่มีการลงทุนในสินทรัพย์รวมสูงแต่มีค่าใช้จ่ายภาษีต่ำ นั่นคือ TAX/ASSET มีค่าต่ำเป็นการสะท้อนถึงการวางแผนภาษีที่ทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง โดยการวัดค่าใช้จ่ายทางภาษี ใช้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในงวดปัจจุบันบวกภาษีเงินได้รอตัดบัญชี โดยการคำนวณดังนี้

$$TA = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายทางภาษีเงินได้นิติบุคคล}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

ทั้งนี้การใช้ค่า ETR หรือ TA หากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับค่าใช้จ่ายภาษีมี่ค่าความสัมพันธ์เป็นบวกหรือไปในทิศทางเดียวกันหมายความว่า หากตัวแปรอิสระมีค่าสูงจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีสูง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการวางแผนภาษีคือมีประสิทธิภาพในการวางแผนภาษีต่ำ ในทางตรงกันข้ามหากความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายภาษีมี่ค่าความสัมพันธ์เป็นลบหรือทิศทางตรงกันข้ามหมายความว่า หากตัวแปรอิสระมีค่าสูงจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีต่ำ นั่นคือมีประสิทธิภาพในการวางแผนภาษีสูง (Chen et al., 2010; Richardson and Lanis, 2007; ดร.กฤษมา คำพิทักษ์ และคณะ., 2564; รสนา โชติสุวรรณ และสุภา ทองคง, 2562)

ตัวแปรควบคุม

ตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะของบริษัทซึ่งงานวิจัยในอดีตได้เคยมีการศึกษามาแล้วว่ามีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี ซึ่งได้แก่ ขนาดของบริษัท ความเสี่ยงทางการเงิน ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน ความสามารถในการทำกำไร โครงสร้างการถือหุ้นแบบครบคร้ว การบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่อง มาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน และกลุ่มอุตสาหกรรม

1.ขนาดของบริษัท

งานวิจัยจำนวนมากได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของกิจการกับการวางแผนภาษีซึ่งผลการวิจัยยังพบความขัดแย้งกันอยู่ มีงานวิจัยบางส่วนกล่าวว่าขนาดกิจการมีอิทธิพลเชิงลบกับค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล เนื่องจากกิจการขนาดใหญ่มีความได้เปรียบสูงกว่ากิจการขนาดเล็ก มีความประหยัดต่อขนาด และบริษัทขนาดใหญ่มีผู้มีความรู้ ความชำนาญด้านภาษี มีสถานะแหล่งเงินทุนที่จะต่อรองให้มีการออกกฎหมายที่สอดคล้องกับประโยชน์และความต้องการของบริษัทจึงมีผลทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีต่ำกว่า (Derashid and Zhang, 2003; Kim and Limpaphayom, 1998; L.Zimmerman, 1983; Richardson and Lanis, 2007; ธัญพร ตันติยวงศ์, 2552; สมศักดิ์ ประถมศรีเมฆ และคณะ., 2556) และมีงานวิจัยบางส่วนที่พบว่าบริษัทขนาดใหญ่มีอิทธิพลเชิงบวกกับค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่จะได้รับความสนใจ หรือการควบคุมดูแลจากหน่วยงานของรัฐบาล หรือสังคมสูงจึงทำให้การวางแผนภาษีเป็นไปได้ยากขึ้น (ดร.กุสุมา คำพิทักษ์ และคณะ, 2564) และงานวิจัยที่พบว่าขนาดของกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี (Gupta and Newberry, 1997) จากงานวิจัยที่ผ่านมาจึงคาดว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีจึงได้กำหนดเป็นตัวแปรควบคุม

ขนาดของบริษัทวัดค่าจากค่าลอการิทึมของสินทรัพย์รวมในงบการเงิน เนื่องจากสินทรัพย์รวมแต่ละบริษัทมีความแตกต่างกันมากจึงทำการแปลงค่าโดยวิธีลอการิทึมเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ผลทางสถิติที่ดีมากขึ้น (กัลยา วานิชย์บัญชา และจิตา วานิชย์บัญชา, 2561)

2.ความเสี่ยงทางการเงิน

ปัจจัยทางด้านโครงสร้างเงินทุนมีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายภาษี โดยหากบริษัทจัดหาแหล่งเงินทุนจากการกู้ยืม จะมีรายจ่ายค่าดอกเบี้ยจากการกู้ยืม ซึ่งสามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ทั้งทางบัญชีและทางภาษี แต่หากบริษัทจัดหาแหล่งเงินทุนโดยการออกจำหน่ายหุ้น การจ่ายผลตอบแทนในรูปของเงินปันผลไม่สามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ ดังนั้นบริษัทที่เลือกจัดหาแหล่งเงินทุนจากการกู้ยืมจะมีค่าใช้จ่ายภาษีต่ำ มีงานวิจัยที่พบว่าความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล (Derashid and Zhang, 2003; Gupta and Newberry, 1997; Ribeiro, 2015; Richardson and Lanis, 2007; ธัญพร ตันติยวงศ์, 2552) งานวิจัยที่พบว่าความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล (Kraft, 2014) และงานวิจัยที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงทางการเงินกับการค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล (Irianto et al., 2017; ดร.กุสุมา คำพิทักษ์ และคณะ., 2564)

จากงานวิจัยที่ผ่านมาจึงคาดว่าความเสี่ยงทางการเงินจะมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี จึงได้กำหนดเป็นตัวแปรควบคุม มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ความเสี่ยงทางการเงิน} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

3.ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน

การลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนจะส่งผลให้เกิดค่าเสื่อมราคาเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจส่งผลทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง มีงานวิจัยในอดีตสนับสนุนว่าระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับ ETR (Derashid and Zhang, 2003; Gupta and Newberry, 1997; Ribeiro, 2015; Richardson and Lanis, 2007) งานวิจัยที่พบว่าระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับ ETR และ TAX/ASSET (ธัญพร ตันติยวงศ์, 2552) และงานวิจัยที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนกับค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล (กันฉัตรณ์ เต็มบุญประเสริฐสุข, 2564) จากงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาจึงคาดว่าระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี มีวิธีการคำนวณดังนี้

$$\text{ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน} = \frac{\text{ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

4.ความสามารถในการทำกำไร

งานวิจัยในอดีตพบว่าความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีโดยมีงานวิจัยที่พบว่าบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูงมีค่าใช้จ่ายภาษีต่ำ (Derashid and Zhang, 2003) งานวิจัยที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรทำให้มีค่าใช้จ่ายภาษีสูง (Gupta and Newberry, 1997; Ribeiro, 2015; ดร.กฤษณา คำพิทักษ์ และคณะ., 2564) และงานวิจัยที่พบว่าความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์กับ ETR ในทิศทางลบแต่มีความสัมพันธ์กับ TAX/ASSET ในทิศทางบวก (สัตยา ตันจันทรพงศ์ และรัชนิยา บังเมฆ, 2560) ดังนั้นจึงคาดว่าความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ความสามารถในการทำกำไร} = \frac{\text{กำไรก่อนภาษี}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

5. โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว

งานวิจัยของ ธัญพร ดันตยวงศ์ (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษี พบว่า โครงสร้างการถือหุ้นที่มีกลุ่มครอบครัวเป็นผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจในการควบคุม มีความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง แต่งานวิจัยของ Chen et al. (2010) พบว่าบริษัทครอบครัวมีการวางแผนภาษีต่ำกว่าบริษัทที่มีการถือหุ้นลักษณะอื่น เนื่องจากบริษัทครอบครัวต้องการที่จะรักษาชื่อเสียงเพื่อสืบทอดธุรกิจไปยังทายาท ดังนั้นจึงได้กำหนดโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวเป็นตัวแปรควบคุม โดยใช้อัตราส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 1 คนมีเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 25 เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะของการเป็นเครือญาติกัน เช่น นามสกุลเดียวกัน คู่สมรส พี่น้อง บิดา มารดา สะใภ้ เขย รวมทั้งเป็นบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกัน โดยใช้ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัด โดยใช้ 1 คือบริษัทที่มีโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว และ 0 คือบริษัทอื่น ๆ (สัทยา ดันจันทรพงศ์ และรัชนิยา บังเมฆ, 2560)

6. การบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่องมาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 ของไทย เรื่อง มาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน มีผลบังคับใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2562 จึงได้มีการกำหนดเป็นตัวแปรควบคุม เพื่อให้ทราบว่าภายหลังจากการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวบริษัทยังคงมีการวางแผนภาษีหรือไม่ โดยใช้ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัด

โดยกำหนดให้ 1 แทนปี พ.ศ. 2562 - 2563 เพื่ออธิบายว่าภายหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ ดังกล่าว บริษัทยังคงมีการวางแผนภาษีหรือไม่ และ 0 แทนปี พ.ศ. 2559 - 2561 คือข้อมูลก่อนที่พระราชบัญญัตินี้ ดังกล่าว จะมีผลบังคับใช้

7. กลุ่มอุตสาหกรรม

ลักษณะการประกอบธุรกิจในประเทศไทยมีความแตกต่างกัน ซึ่งจะมีผลต่อการวางแผนภาษีแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีแนวโน้มว่าแต่ละอุตสาหกรรมจะมีการวางแผนภาษีที่แตกต่างกัน โดยประเภทอุตสาหกรรมจะแบ่งเป็น 7 ประเภท ดังนี้

กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ กลุ่มเทคโนโลยี โดยจะไม่นำธุรกิจการเงิน มารวมคำนวณ เนื่องจากกลุ่มธุรกิจดังกล่าวมีวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีที่แตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ โดยใช้ตัวแปรเทียม (0,1) เป็นตัววัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
 - 1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มเกษตรและกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร
 - 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
- 2) กลุ่มทรัพยากร
 - 1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มทรัพยากร
 - 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
- 3) กลุ่มเทคโนโลยี
 - 1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มเทคโนโลยี
 - 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
- 4) กลุ่มบริการ
 - 1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มบริการ
 - 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
- 5) กลุ่มอุตสาหกรรม
 - 1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรม
 - 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
- 6) กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค
 - 1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค
 - 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
- 7) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง
 - 1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง
 - 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ

รายละเอียดของตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีแสดงดังตารางที่ 3-5

ตาราง 3-5 สรุปรายละเอียดการวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษี

ตัวแปร	สัญลักษณ์	การวัดค่า
ตัวแปรตาม		
การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี	ETR	ค่าใช้จ่ายทางภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี
การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง	TA	ค่าใช้จ่ายทางภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสินทรัพย์รวม
ตัวแปรอิสระ		
รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท	RPTS	รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันต่อรายได้รวม
รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท	RPTE	รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันต่อรายได้รวม
รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท	RPTA	รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันต่อสินทรัพย์รวม
รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท	RPTL	รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันต่อสินทรัพย์รวม
ตัวแปรควบคุม		
ขนาดของบริษัท	Size	ค่าลอการิทึมของยอดสินทรัพย์รวม
ความเสี่ยงทางการเงิน	LEV	หนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม
ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน	CAP	ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ต่อสินทรัพย์รวม
ความสามารถในการทำกำไร	ROA	กำไรก่อนภาษีต่อสินทรัพย์รวม
โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว	FAM	1 : บริษัทที่มีโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว 0 : บริษัทอื่นๆ
การบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่องมาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน	YEAR	1 : ข้อมูลในปี พ.ศ. 2562 ถึง 2563 0 : ข้อมูลในปี พ.ศ. 2559 ถึง 2561

ตัวแปร	สัญลักษณ์	การวัดค่า
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	AFI	1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มเกษตรและกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
กลุ่มทรัพยากร	RI	1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มทรัพยากร 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
กลุ่มเทคโนโลยี	TI	1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มเทคโนโลยี 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
กลุ่มบริการ	SI	1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มบริการ 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
กลุ่มอุตสาหกรรม	II	1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรม 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	CI	1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	RCI	1 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 0 : บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ

ตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีแบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่ การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี และการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง โดยแสดงเป็น สมการดังต่อไปนี้

1. การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

$$ETR_{it} = \beta_0 + \beta_1 RPTS_{it} + \beta_2 RPTE_{it} + \beta_3 RPTA_{it} + \beta_4 RPTL_{it} + \beta_5 SIZE_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \beta_7 CAP_{it} + \beta_8 ROA_{it} + \beta_9 FAM_{it} + \beta_{10} YEAR_{it} + \sum_{k=1}^7 \beta_k IND_k + \epsilon_{it} \quad (1)$$

โดยที่

ETR_{it} = การวางแผนภาษีของบริษัท i ปีที่ t

- $RPTS_{it}$ = รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท i ปีที่ t
 $RPTE_{it}$ = รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท i ปีที่ t
 $RPTA_{it}$ = รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท i ปีที่ t
 $RPTL_{it}$ = รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท i ปีที่ t
 $SIZE_{it}$ = ขนาดของบริษัทของบริษัท i ปีที่ t
 LEV_{it} = ความเสี่ยงทางการเงินของบริษัท i ปีที่ t
 CAP_{it} = ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนของบริษัท i ปีที่ t
 ROA_{it} = ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท i ปีที่ t
 FAM_{it} = ตัวแปรเทียม โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว ของบริษัท i ปีที่ t
 $YEAR_{it}$ = ตัวแปรเทียม 1 : ข้อมูลของบริษัท i ในปี พ.ศ. 2562 ถึง 2563 และ 0 : ข้อมูลของบริษัท i ในปี พ.ศ. 2559 ถึง 2561
 IND_k = ตัวแปรเทียมตามกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 7 อุตสาหกรรม
 ε_{it} = ค่าความคลาดเคลื่อน

2. การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

$$\begin{aligned}
 TA_{it} = & \beta_0 + \beta_1 RPTS_{it} + \beta_2 RPTE_{it} + \beta_3 RPTA_{it} + \beta_4 RPTL_{it} + \beta_5 SIZE_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \beta_7 CAP_{it} \\
 & + \beta_8 ROA_{it} + \beta_9 FAM_{it} + \beta_{10} YEAR_{it} + \sum_{k=1}^7 \beta_k IND_k + \varepsilon_{it}
 \end{aligned} \tag{2}$$

โดยที่

- TA_{it} = การวางแผนภาษีของบริษัท i ปีที่ t
 $RPTS_{it}$ = รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท i ปีที่ t
 $RPTE_{it}$ = รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท i ปีที่ t
 $RPTA_{it}$ = รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท i ปีที่ t
 $RPTL_{it}$ = รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท i ปีที่ t
 $SIZE_{it}$ = ขนาดของบริษัทของบริษัท i ปีที่ t
 LEV_{it} = ความเสี่ยงทางการเงินของบริษัท i ปีที่ t
 CAP_{it} = ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนของบริษัท i ปีที่ t
 ROA_{it} = ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท i ปีที่ t
 FAM_{it} = ตัวแปรเทียม โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว ของบริษัท i ปีที่ t

$YEAR_{it}$ = ตัวแปรเทียม 1 : ข้อมูลของบริษัท i ในปี พ.ศ. 2562 ถึง 2563 และ 0 : ข้อมูลของบริษัท i ในปี พ.ศ. 2559 ถึง 2561

IND_k = ตัวแปรเทียมตามกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 7 อุตสาหกรรม

ε_{it} = ค่าความคลาดเคลื่อน

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษี ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยงานวิจัยนี้ได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สถิติเชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของสถิติพื้นฐานเพื่อนำเสนอในรูปแบบค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยจะนำเสนอข้อมูลสถิติเบื้องต้นของบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

สถิติเชิงอนุมานใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยจะวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันและการวางแผนภาษี

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำหรับในบทนี้จะกล่าวถึงผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่ การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี และการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

การเปิดเผยข้อมูลรายการระหว่างกันของบุคคลหรือกิจการที่มีความเกี่ยวข้องกัน แบ่งออกเป็น รายการขายและบริการระหว่างกัน รายการค่าใช้จ่าระหว่างกัน รายการสินทรัพย์ระหว่างกัน และรายการหนี้สินระหว่างกัน แสดงรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 4-1 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการขายและบริการระหว่างกันส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

ประเภท	ขายและบริการระหว่างกัน							จำนวนบริษัท	
	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง								
อุตสาหกรรม	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	คิดเป็น	2559 - 2563	คิดเป็น
AFI	35	35	40	36	35	181	11.59%	49	11.64%
RI	37	44	42	43	43	209	13.38%	52	12.35%
TI	24	27	27	26	26	130	8.32%	34	8.08%
SI	61	74	77	77	63	352	22.54%	95	22.57%
II	57	56	51	42	45	251	16.07%	70	16.63%
CI	23	21	27	21	19	111	7.11%	31	7.36%
RCI	70	62	67	66	63	328	20.99%	90	21.37%
รวม	307	319	331	311	294	1562	100.00%	421	100.00%
คิดเป็น	19.65%	20.42%	21.19%	19.91%	18.83%	100.00%			

AFI = กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

RI = กลุ่มทรัพยากร

TI = กลุ่มเทคโนโลยี

SI = กลุ่มบริการ

II = กลุ่มอุตสาหกรรม

CI = กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค

RCI = กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

จากตารางที่ 4-1 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการขายและบริการระหว่างกัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง 2563 โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เปิดเผยข้อมูล 1,562 ตัวอย่าง แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 181 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.59% กลุ่มทรัพยากร 209 ตัวอย่าง คิดเป็น 13.38% กลุ่มเทคโนโลยี 130 ตัวอย่าง คิดเป็น 8.32% กลุ่มบริการ 352 ตัวอย่าง คิดเป็น 22.54% กลุ่มอุตสาหกรรม 251 ตัวอย่าง คิดเป็น 16.07% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 111 ตัวอย่าง คิดเป็น 7.11% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 328 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.99%

จากตารางที่ 4-1 จำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลในปี พ.ศ. 2559 เท่ากับ 307 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.65% พ.ศ. 2560 เท่ากับ 319 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.42% พ.ศ. 2561 เท่ากับ 331 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.19% พ.ศ. 2562 เท่ากับ 311 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.91% พ.ศ. 2563 เท่ากับ 294 ตัวอย่าง คิดเป็น 18.83% ดังนั้นโดยเฉลี่ยจำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละปีไม่มีความแตกต่างกันมาก

จากตารางที่ 4-1 จำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูล 421 บริษัท แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 49 บริษัท คิดเป็น 11.64% กลุ่มทรัพยากร 52 บริษัท คิดเป็น 12.35% กลุ่มเทคโนโลยี 34 บริษัท คิดเป็น 8.08% กลุ่มบริการ 95 บริษัท คิดเป็น 22.57% กลุ่มอุตสาหกรรม 70 บริษัท คิดเป็น 16.63% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 31 บริษัท คิดเป็น 7.36% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 90 บริษัท คิดเป็น 21.37%

ตาราง 4-2 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการค่าใช้จ่ายระหว่างกัน ส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

ประเภท อุตสาหกรรม	ค่าใช้จ่ายระหว่างกัน								จำนวนบริษัท	
	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง						คิดเป็น			
	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	คิดเป็น	2559 - 2563	คิดเป็น	
AFI	36	35	40	36	35	182	11.20%	49	11.29%	
RI	38	45	43	44	44	214	13.17%	53	12.21%	
TI	25	27	27	26	27	132	8.12%	35	8.06%	
SI	64	76	81	80	64	365	22.46%	97	22.35%	
II	62	59	54	48	50	273	16.80%	75	17.28%	
CI	25	22	28	22	20	117	7.20%	32	7.37%	
RCI	73	64	70	70	65	342	21.05%	93	21.44%	
รวม	323	328	343	326	305	1625	100.00%	434	100.00%	
คิดเป็น	19.88%	20.18%	21.11%	20.06%	18.77%	100.00%				

จากตารางที่ 4-2 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยรายการค่าใช้จ่ายระหว่างกัน โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เปิดเผยข้อมูล 1,625 ตัวอย่าง แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 182 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.20% กลุ่มทรัพยากร 214 ตัวอย่าง คิดเป็น 13.17% กลุ่มเทคโนโลยี 132 ตัวอย่าง คิดเป็น 8.12% กลุ่มบริการ 365 ตัวอย่าง คิดเป็น 22.46% กลุ่มอุตสาหกรรม 273 ตัวอย่าง คิดเป็น 16.80% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 117 ตัวอย่าง คิดเป็น 7.20% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 342 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.05%

จากตารางที่ 4-2 จำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลใน พ.ศ. 2559 เท่ากับ 323 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.88% พ.ศ. 2560 เท่ากับ 328 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.18% พ.ศ. 2561 เท่ากับ 343 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.11% พ.ศ. 2562 เท่ากับ 326 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.06% พ.ศ. 2563 เท่ากับ 305 ตัวอย่าง คิดเป็น 18.77% ดังนั้นโดยเฉลี่ยจำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละปีไม่มีความแตกต่างกันมาก

จากตารางที่ 4-2 จำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูล 434 บริษัท แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 49 บริษัท คิดเป็น 11.29% กลุ่มทรัพยากร 53 บริษัท คิดเป็น 12.21% กลุ่มเทคโนโลยี 35 บริษัท คิดเป็น 8.06% กลุ่มบริการ 97 บริษัท คิดเป็น 22.35% กลุ่มอุตสาหกรรม 75 บริษัท คิดเป็น 17.28% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 32 บริษัท คิดเป็น 7.37% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 93 บริษัท คิดเป็น 21.44%

ตาราง 4-3 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการสินทรัพย์ระหว่างกัน ส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

ประเภท	สินทรัพย์ระหว่างกัน									
	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง						จำนวนบริษัท			
อุตสาหกรรม	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	คิดเป็น	2559 - 2563	คิดเป็น	
AFI	34	33	37	35	35	174	11.28%	48	11.37%	
RI	37	44	42	43	43	209	13.55%	52	12.32%	
TI	24	27	27	26	26	130	8.43%	34	8.06%	
SI	61	74	79	77	61	352	22.81%	95	22.51%	
II	56	55	50	40	44	245	15.88%	69	16.35%	
CI	23	21	27	22	20	113	7.32%	32	7.58%	
RCI	68	61	65	65	61	320	20.73%	92	21.81%	
รวม	303	315	327	308	290	1543	100.00%	422	100.00%	
คิดเป็น	19.64%	20.41%	21.19%	19.96%	18.80%	100.00%				

จากตารางที่ 4-3 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยรายการสินทรัพย์ระหว่างกัน โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เปิดเผยข้อมูล 1,543 ตัวอย่าง แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 174 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.28% กลุ่มทรัพยากร 209 ตัวอย่าง คิดเป็น 13.55% กลุ่มเทคโนโลยี 130 ตัวอย่าง คิดเป็น 8.43% กลุ่มบริการ 352 ตัวอย่าง คิดเป็น 22.81% กลุ่มอุตสาหกรรม 245 ตัวอย่าง คิดเป็น 15.88 % กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 113 ตัวอย่าง คิดเป็น 7.32% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 320 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.73%

จากตารางที่ 4-3 จำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลใน พ.ศ. 2559 เท่ากับ 303 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.64% พ.ศ. 2560 เท่ากับ 315 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.41% พ.ศ. 2561 เท่ากับ 327 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.19% พ.ศ. 2562 เท่ากับ 308 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.96% พ.ศ. 2563 เท่ากับ 290 ตัวอย่าง คิดเป็น 18.80% ดังนั้นโดยเฉลี่ยจำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละปีไม่มีความแตกต่างกันมาก

จากตารางที่ 4-3 จำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูล 422 บริษัท แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 48 บริษัท คิดเป็น 11.37% กลุ่มทรัพยากร 52 บริษัท คิดเป็น 12.32% กลุ่มเทคโนโลยี 34 บริษัท คิดเป็น 8.06% กลุ่มบริการ 95 บริษัท คิดเป็น 22.51 % กลุ่มอุตสาหกรรม 69 บริษัท คิดเป็น 16.35% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 32 บริษัท คิดเป็น 7.58% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 92 บริษัท คิดเป็น 21.81%

ตาราง 4-4 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการหนี้สินระหว่างกัน ส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

ประเภท	หนี้สินระหว่างกัน								
	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง							จำนวนบริษัท	
อุตสาหกรรม	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	คิดเป็น	2559 - 2563	คิดเป็น
AFI	32	31	36	33	35	167	10.99%	47	11.22%
RI	35	41	40	39	40	195	12.84%	52	12.41%
TI	23	26	26	24	25	124	8.16%	33	7.88%
SI	61	72	80	77	62	352	23.17%	95	22.67%
II	55	54	48	41	45	243	16.00%	70	16.71%
CI	24	22	28	22	19	115	7.57%	31	7.40%
RCI	67	61	67	65	63	323	21.27%	91	21.71%
รวม	297	307	325	301	289	1519	100.00%	419	100.00%
คิดเป็น	19.55%	20.21%	21.40%	19.82%	19.02%	100.00%			

จากตารางที่ 4-4 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยรายการหนี้สินระหว่างกัน โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เปิดเผยข้อมูล 1,519 ตัวอย่าง แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 167 ตัวอย่าง คิดเป็น 10.99% กลุ่มทรัพยากร 195 ตัวอย่าง คิดเป็น 12.84% กลุ่มเทคโนโลยี 124 ตัวอย่าง คิดเป็น 8.16% กลุ่มบริการ 352 ตัวอย่าง คิดเป็น 23.17% กลุ่มอุตสาหกรรม 243 ตัวอย่าง คิดเป็น 16.00% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 115 ตัวอย่าง คิดเป็น 7.57% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 323 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.27%

จากตารางที่ 4-4 จำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลใน พ.ศ. 2559 เท่ากับ 297 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.55% พ.ศ. 2560 เท่ากับ 307 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.21% พ.ศ. 2561 เท่ากับ 325 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.40% พ.ศ. 2562 เท่ากับ 301 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.82% พ.ศ. 2563 เท่ากับ 289 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.02% ดังนั้นโดยเฉลี่ยจำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละปีไม่มีความแตกต่างกันมาก

จากตารางที่ 4-4 จำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูล 419 บริษัท แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 47 บริษัท คิดเป็น 11.22% กลุ่มทรัพยากร 52 บริษัท คิดเป็น 12.41% กลุ่มเทคโนโลยี 33 บริษัท คิดเป็น 7.88% กลุ่มบริการ 95 บริษัท คิดเป็น 22.67% กลุ่มอุตสาหกรรม 70 บริษัท คิดเป็น 16.71% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 31 บริษัท คิดเป็น 7.40% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 91 บริษัท คิดเป็น 21.71%

การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis)

ตาราง 4-5 ข้อมูลสถิติพรรณนาของรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ETR	-0.30	1.02	0.16	0.12
RPTS	0.00	2.47	0.13	0.21
RPTE	0.00	7.39	0.11	0.34
RPTA	0.00	0.95	0.09	0.12
RPTL	0.00	0.50	0.03	0.06
SIZE	19.60	28.56	22.75	1.57
LEV	0.01	1.00	0.41	0.21
CAP	0.00	0.97	0.34	0.23
ROA	0.00	0.69	0.08	0.06

ETR = การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

RPTS = รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

RPTE = รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

RPTA = รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

RPTL = รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

SIZE = ขนาดของบริษัท

LEV = ความเสี่ยงทางการเงิน

CAP = ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน

ROA = ความสามารถในการทำกำไร

จากตารางที่ 4-5 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุมของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง 2563 จำนวน 1,644 ตัวอย่าง โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรตามซึ่งได้แก่ การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี คำนวณจากอัตราส่วนค่าใช้จ่ายทางภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -0.30 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1.02 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.16 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 จะเห็นได้ว่าค่าต่ำสุดอยู่ที่ -0.30 ซึ่งมีค่าติดลบเนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้วัดค่า ค่าใช้จ่ายทาง

ภาษีจาก ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในงวดปัจจุบันบวกกับภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เพื่อสะท้อนข้อมูลที่ครบถ้วนในงบการเงินในงวดปัจจุบันและอนาคต ซึ่งภาษีเงินได้รอตัดบัญชีสามารถเป็นได้ทั้งบวก (ค่าใช้จ่ายภาษี) และลบ (รายได้ภาษี) ดังนั้นยอดติดลบที่เกิดขึ้นจึงเกิดขึ้นจากรายได้ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี และเมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 16% ซึ่งต่ำกว่าอัตราภาษีนิติบุคคล 20% จึงสามารถสรุปในเบื้องต้นได้ว่าบริษัทมีค่าใช้จ่ายภาษีต่ำซึ่งแสดงว่าบริษัทมีการวางแผนภาษี

จากตารางที่ 4-5 พิจารณาตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รายการค้าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และรายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่า รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 2.47 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.13 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 รายการค้าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 7.39 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.11 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.95 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.09 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.50 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.03 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.06

จากตารางที่ 4-5 พิจารณาตัวแปรควบคุมซึ่งได้แก่ ขนาดของกิจการ ความเสี่ยงทางการเงิน ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน และความสามารถในการทำกำไร พบว่าขนาดของกิจการ มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 19.6 ค่าสูงสุดเท่ากับ 28.56 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.75 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.57 ความเสี่ยงทางการเงิน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.01 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1.00 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.41 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.97 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.34 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 ความสามารถในการทำกำไร มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.69 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.08 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.06

จากตารางที่ 4-6 เป็นการทดสอบสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่พบว่าตัวแปรอิสระบางตัวมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แต่จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละคู่มีค่าต่ำกว่า 0.75 จึงถือว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่อยู่ในระดับไม่สูง

ตาราง 4-6 การทดสอบสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันส่วนของการวางแผนภาษีที่ให้แก่โรงพยาบาลที่ไม่กระตือรือร้น

	ETR	RPTS	RPTA	RPTL	Size	LEV	CAP	ROA	FAM	YEAR	AFI	RI	TI	SI	II	CI	RCI
ETR	1																
RPTS	-0.156**	1															
RPTA	-0.093**	0.177**	1														
RPTL	0.019	0.266**	-0.030	1													
Size	0.042	0.102**	0.167**	0.085**	1												
LEV	-0.028	0.258**	-0.011	0.117**	0.440**	1											
CAP	0.095**	-0.028	-0.124**	-0.026	0.003	0.020	1										
ROA	-0.135**	-0.009	-0.054*	-0.039	-0.120**	-0.289**	-0.047	1									
FAM	-0.021	0.003	-0.067**	-0.003	0.001	0.021	0.064**	0.039	1								
YEAR	-0.034	0.016	0.002	-0.023	0.035	0.010	-0.012	-0.071**	0.028	1							
AFI	-0.067**	-0.031	0.110**	-0.044	-0.001	-0.107**	0.083**	0.102**	0.054*	0.002	1						
RI	-0.135**	0.195**	0.013	0.004	0.269**	0.131**	0.185**	-0.083	-0.031	0.019	-0.136**	1					
TI	0.039	0.048	-0.035	-0.043	0.070**	0.138**	-0.096**	-0.031	-0.012	0.007	-0.105**	-0.115**	1				
SI	0.098**	-0.113**	-0.042	0.004	-0.115**	-0.069**	0.118**	0.085**	-0.046	0.008	-0.192**	-0.210**	-0.161**	1			
II	-0.030	-0.040	0.008	-0.024	-0.197**	-0.148**	0.104**	0.030	0.076**	-0.028	-0.160**	-0.175**	-0.134**	-0.246**	1		
CI	-0.065**	0.023	-0.022	0.028	-0.217**	-0.202**	-0.140**	-0.015	-0.079**	-0.016	-0.098**	-0.107**	-0.082**	-0.150**	-0.125**	1	
RCI	0.105**	-0.030	0.080**	0.061*	0.169**	0.218**	-0.283**	-0.094**	0.020	0.006	-0.181**	-0.199**	-0.152**	-0.279**	-0.233**	-0.142**	1

** หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 * หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

จากตารางที่ 4-7 หลังจากวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) เพื่อป้องกันปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) แม้ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรจะอยู่ในระดับที่น้อยมาก อย่างไรก็ตามปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุอาจรุนแรงได้ จึงได้ตรวจสอบค่า Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระอื่นในระดับใด ถ้าค่า VIF มีค่ามากแสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่น ๆ มาก และตามปกติค่า VIF ที่มากกว่า 10 ขึ้นไปจะถือว่าอยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุได้ ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่าค่า VIF ทุกตัวมีค่าไม่เกิน 2 ดังนั้นผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถยืนยันได้ว่าจะไม่เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ

สำหรับการตรวจสอบเงื่อนไขอื่น ๆ ของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับค่าความคลาดเคลื่อน เช่น การแจกแจงแบบปกติ ความเป็นอิสระระหว่างกัน โดยได้ทำการตรวจสอบโดยกราฟแผนภาพการกระจาย พบว่าการทดสอบเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยสามารถพิจารณาได้จาก ภาคผนวก ข

หลังจากตรวจสอบเงื่อนไขทั้งหมดของการวิเคราะห์ความถดถอยแล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาพจะถูกนำมาประมวลผล โดยการศึกษาครั้งนี้เลือกใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังตารางที่ 4-7

ตาราง 4-7 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

$$ETR_{it} = \beta_0 + \beta_1 RPTS_{it} + \beta_2 RPTE_{it} + \beta_3 RPTA_{it} + \beta_4 RPTL_{it} + \beta_5 SIZE_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \beta_7 CAP_{it} + \beta_8 ROA_{it} + \beta_9 FAM_{it} + \beta_{10} YEAR_{it} + \sum_{k=1}^7 \beta_k IND_k + \varepsilon_{it}$$

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์	p-value	VIF
(Constant)	.257	.000	
RPTS	-.071	.000	1.251
RPTE	-.022	.012	1.130
RPTA	.024	.337	1.175
RPTL	.103	.044	1.090
SIZE	-.002	.286	1.511
LEV	.039	.021	1.515
CAP	-.065	.000	1.219
ROA	-.052	.279	1.145
FAM	-.005	.459	1.028
YEAR	-.009	.142	1.010
AFI	-.036	.001	1.361
RI	-.051	.000	1.534
TI	-.012	.331	1.331
II	-.026	.006	1.480
CI	-.053	.000	1.322
RCI	-.012	.211	1.746
R=0.290 R ² =0.084 Adjusted R ² =0.075			
Std. Error of the Estimate = 0.11565 Durbin-Watson=1.976			
F-Value=9.312 Sig=0.00			

จากตารางที่ 4-7 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยรวมมีค่า F เท่ากับ 9.312 p-value น้อยกว่า 0.01 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 จากผลการทดสอบทำให้สรุปได้ว่า การวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ซึ่งมีค่า 0.290 แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่สูงมาก โดยตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความผันแปรของการวางแผนภาษีได้เท่ากับ 7.5% หรือที่เรียกว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adj.R2=0.075) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.11565 และค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.976 แสดงถึงค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกันไม่มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน (Autocorrelation)

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1

H1: รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

จากตารางที่ 4-7 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณของรายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีค่าเท่ากับ -0.071 และ ค่า p-value มีค่าน้อยกว่า 0.001 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือรายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี และจากความสัมพันธ์ในทิศทางลบ แสดงว่า หากรายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง ดังนั้นรายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2

H2 : รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

จากตารางที่ 4-7 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณของรายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีค่าเท่ากับ -0.022 และ ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.012 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี และจากความสัมพันธ์ในทิศทางลบ แสดงว่า

หากรายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง ดังนั้นค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 3

H3 : รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

จากตารางที่ 4-7 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย โดยประมาณของรายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีค่าเท่ากับ 0.024 และเมื่อพิจารณาค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.337 โดยมีความมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่ารายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 4

H4 : รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

จากตารางที่ 4-7 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย โดยประมาณของรายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีค่าเท่ากับ 0.103 และ ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.044 โดยมีความน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี และจากความสัมพันธ์ในทิศทางบวก แสดงว่าหากรายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีเพิ่มขึ้น ดังนั้นหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพต่ำ

จากตารางที่ 4-7 ตัวแปรควบคุมซึ่งได้แก่ ขนาดของกิจการ ความเสี่ยงทางการเงิน ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน ความสามารถในการทำกำไร โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว การบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่องมาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน และกลุ่มอุตสาหกรรม มีผลการทดสอบดังนี้

ขนาดของกิจการ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณเท่ากับ -0.002 ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.286 โดยมีความมากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 แสดงว่าขนาดของกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

ความเสี่ยงทางการเงิน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณของความเสี่ยงทางการเงิน มีค่าเท่ากับ 0.039 และ ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.021 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 แสดงว่าความเสี่ยงทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี และจากความสัมพันธ์ในทิศทางบวก แสดงว่าหากความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีเพิ่มขึ้น ดังนั้นความเสี่ยงทางการเงิน จึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพต่ำ

ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณเท่ากับ -0.065 และ ค่า p-value น้อยกว่า 0.001 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 แสดงว่าระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี และจากความสัมพันธ์ในทิศทางลบ แสดงว่าหากระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง ดังนั้นระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง

ความสามารถในการทำกำไร พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณเท่ากับ -0.052 และ ค่า p-value เท่ากับ 0.279 โดยมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 แสดงว่าความสามารถในการทำกำไรไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวพบว่า พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณเท่ากับ -0.005 ค่า p-value เท่ากับ 0.459 โดยมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 แสดงว่าโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

ผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่องมาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณเท่ากับ -0.009 และ ค่า p-value เท่ากับ 0.142 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 แสดงว่าพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว ไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชีได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มทรัพยากร กลุ่มอุตสาหกรรม และกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งมีค่า p-value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี

ส่วนที่ 2 การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

การเปิดเผยข้อมูลรายการระหว่างกันของบุคคลหรือกิจการที่มีความเกี่ยวข้องกัน แบ่งออกเป็น รายการขายและบริการระหว่างกัน รายการค่าใช้จ่ายระหว่างกัน รายการสินทรัพย์ระหว่างกัน และรายการหนี้สินระหว่างกัน แสดงรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 4-8 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการขายและบริการระหว่างกันส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

ประเภท อุตสาหกรรม	ขายและบริการระหว่างกัน									
	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง							จำนวนบริษัท		
	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	คิดเป็น	2559 - 2563	คิดเป็น	
AFI	43	44	48	48	47	230	11.57%	50	11.16%	
RI	43	48	46	48	48	233	11.72%	53	11.83%	
TI	30	31	32	32	32	157	7.90%	35	7.81%	
SI	78	86	92	98	99	453	22.79%	104	23.21%	
II	65	64	69	64	71	333	16.75%	76	16.96%	
CI	31	32	32	30	34	159	8.00%	35	7.81%	
RCI	85	82	83	85	88	423	21.27%	95	21.22%	
รวม	375	387	402	405	419	1988	100.00%	448	100.00%	
คิดเป็น	18.86%	19.47%	20.22%	20.37%	21.08%	100.00%				

AFI = กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

RI = กลุ่มทรัพยากร

TI = กลุ่มเทคโนโลยี

SI = กลุ่มบริการ

II = กลุ่มอุตสาหกรรม

CI = กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค

RCI = กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

จากตารางที่ 4-8 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการขายและบริการระหว่างกัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง 2563 โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เปิดเผยข้อมูล 1,988 ตัวอย่าง แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 230 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.57% กลุ่มทรัพยากร 233 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.72% กลุ่มเทคโนโลยี 157 ตัวอย่าง คิดเป็น

7.90% กลุ่มบริการ 453 ตัวอย่าง คิดเป็น 22.79% กลุ่มอุตสาหกรรม 333 ตัวอย่าง คิดเป็น 16.75% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 159 ตัวอย่าง คิดเป็น 8.00% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 423 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.27%

จากตารางที่ 4-8 จำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลใน พ.ศ. 2559 เท่ากับ 375 ตัวอย่าง คิดเป็น 18.86% พ.ศ. 2560 เท่ากับ 387 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.47% พ.ศ. 2561 เท่ากับ 402 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.22% พ.ศ. 2562 เท่ากับ 405 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.37% พ.ศ. 2563 เท่ากับ 419 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.08% ดังนั้นโดยเฉลี่ยจำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละปีไม่มีความแตกต่างกันมาก

จากตารางที่ 4-8 จำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูล 448 บริษัท แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 50 บริษัท คิดเป็น 11.16% กลุ่มทรัพยากร 53 บริษัท คิดเป็น 11.83% กลุ่มเทคโนโลยี 35 บริษัท คิดเป็น 7.81% กลุ่มบริการ 104 บริษัท คิดเป็น 23.21% กลุ่มอุตสาหกรรม 76 บริษัท คิดเป็น 16.96% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 35 บริษัท คิดเป็น 7.81% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 95 บริษัท คิดเป็น 21.22%

ตาราง 4-9 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการค่าใช้จ่ายระหว่างกัน ส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

ประเภท	ค่าใช้จ่ายระหว่างกัน								
	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง						จำนวนบริษัท		
อุตสาหกรรม	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	คิดเป็น	2559 - 2563	คิดเป็น
AFI	44	44	48	48	47	231	11.09%	50	10.82%
RI	44	49	47	49	49	238	11.43%	54	11.69%
TI	31	32	32	32	33	160	7.68%	36	7.79%
SI	81	89	95	101	102	468	22.47%	107	23.16%
II	73	71	75	72	78	369	17.71%	82	17.75%
CI	34	35	34	31	35	169	8.11%	36	7.79%
RCI	88	86	89	91	94	448	21.51%	97	21.00%
รวม	395	406	420	424	438	2083	100.00%	462	100.00%
คิดเป็น	18.96%	19.49%	20.16%	20.36%	21.03%	100.00%			

จากตารางที่ 4-9 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยรายการค่าใช้จ่ายระหว่างกัน โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เปิดเผยข้อมูล 2,083 ตัวอย่าง แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 231 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.09% กลุ่มทรัพยากร 238 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.43% กลุ่มเทคโนโลยี 160 ตัวอย่าง คิดเป็น 7.68% กลุ่มบริการ 468 ตัวอย่าง คิดเป็น 22.47% กลุ่มอุตสาหกรรม 369 ตัวอย่าง คิดเป็น 17.71% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 169 ตัวอย่าง คิดเป็น 8.11% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 448 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.51%

จากตารางที่ 4-9 จำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลใน พ.ศ. 2559 เท่ากับ 395 ตัวอย่าง คิดเป็น 18.96% พ.ศ. 2560 เท่ากับ 406 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.49% พ.ศ. 2561 เท่ากับ 420 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.16% พ.ศ. 2562 เท่ากับ 424 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.36% พ.ศ. 2563 เท่ากับ 438 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.03% ดังนั้นโดยเฉลี่ยจำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละปีไม่มีความแตกต่างกันมาก

จากตารางที่ 4-9 จำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูล 462 บริษัท แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 50 บริษัท คิดเป็น 10.82% กลุ่มทรัพยากร 54 บริษัท คิดเป็น 11.69% กลุ่มเทคโนโลยี 36 บริษัท คิดเป็น 7.79% กลุ่มบริการ 107 บริษัท คิดเป็น 23.16% กลุ่มอุตสาหกรรม 82 บริษัท คิดเป็น 17.75% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 36 บริษัท คิดเป็น 7.79% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 97 บริษัท คิดเป็น 21.00%

ตาราง 4-10 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการสินทรัพย์ระหว่างกันส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

ประเภท	สินทรัพย์ระหว่างกัน								
	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง						จำนวนบริษัท		
อุตสาหกรรม	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	คิดเป็น	2559 - 2563	คิดเป็น
AFI	42	42	45	46	46	221	11.23%	50	11.11%
RI	43	48	46	48	48	233	11.84%	53	11.78%
TI	30	32	32	32	32	158	8.03%	35	7.78%
SI	77	86	93	98	98	452	22.97%	105	23.33%
II	63	62	68	63	70	326	16.57%	76	16.89%
CI	31	32	31	31	35	160	8.13%	35	7.78%
RCI	82	81	82	85	88	418	21.23%	96	21.33%
รวม	368	383	397	403	417	1968	100.00%	450	100.00%
คิดเป็น	18.70%	19.46%	20.17%	20.48%	21.19%	100.00%			

จากตารางที่ 4-10 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยรายการสินทรัพย์ระหว่างกัน โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เปิดเผยข้อมูล 1,968 ตัวอย่าง แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 221 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.23% กลุ่มทรัพยากร 233 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.84% กลุ่มเทคโนโลยี 158 ตัวอย่าง คิดเป็น 8.03% กลุ่มบริการ 452 ตัวอย่าง คิดเป็น 22.97% กลุ่มอุตสาหกรรม 326 ตัวอย่าง คิดเป็น 16.57% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 160 ตัวอย่าง คิดเป็น 8.13% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 418 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.23%

จากตารางที่ 4-10 จำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลใน พ.ศ. 2559 เท่ากับ 368 ตัวอย่าง คิดเป็น 18.70% พ.ศ. 2560 เท่ากับ 383 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.46% พ.ศ. 2561 เท่ากับ 397 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.17% พ.ศ. 2562 เท่ากับ 403 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.48% พ.ศ. 2563 เท่ากับ 417 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.19% ดังนั้นโดยเฉลี่ยจำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละปีไม่มีความแตกต่างกันมาก

จากตารางที่ 4-10 จำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูล 450 บริษัท แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 50 บริษัท คิดเป็น 11.11% กลุ่มทรัพยากร 53 บริษัท คิดเป็น 11.78% กลุ่มเทคโนโลยี 35 บริษัท คิดเป็น 7.78% กลุ่มบริการ 105 บริษัท คิดเป็น 23.33% กลุ่มอุตสาหกรรม 76 บริษัท คิดเป็น 16.89% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 35 บริษัท คิดเป็น 7.78% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 96 บริษัท คิดเป็น 21.33%

ตาราง 4-11 ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างและจำนวนบริษัทที่มีการเปิดเผยรายการหนี้สินระหว่างกัน ส่วนของการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

ประเภท อุตสาหกรรม	หนี้สินระหว่างกัน								
	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง							จำนวนบริษัท	
	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	คิดเป็น	2559 - 2563	คิดเป็น
AFI	40	40	44	43	46	213	10.95%	49	10.94%
RI	40	45	45	45	46	221	11.36%	53	11.83%
TI	29	30	31	30	31	151	7.76%	34	7.59%
SI	77	84	93	97	99	450	23.12%	105	23.44%
II	64	64	66	64	71	329	16.91%	77	17.19%
CI	31	32	31	31	34	159	8.17%	34	7.59%
RCI	82	82	83	86	90	423	21.73%	96	21.42%
รวม	363	377	393	396	417	1946	100.00%	448	100.00%
คิดเป็น	18.65%	19.37%	20.20%	20.35%	21.43%	100.00%			

จากตารางที่ 4-11 แสดงข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยรายการหนี้สินระหว่างกัน โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เปิดเผยข้อมูล 1,946 ตัวอย่าง แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 213 ตัวอย่าง คิดเป็น 10.95% กลุ่มทรัพยากร 221 ตัวอย่าง คิดเป็น 11.36% กลุ่มเทคโนโลยี 151 ตัวอย่าง คิดเป็น 7.76% กลุ่มบริการ 450 ตัวอย่าง คิดเป็น 23.12% กลุ่มอุตสาหกรรม 329 ตัวอย่าง คิดเป็น 16.91% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 159 ตัวอย่าง คิดเป็น 8.17% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 423 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.73%

จากตารางที่ 4-11 จำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลใน พ.ศ. 2559 เท่ากับ 363 ตัวอย่าง คิดเป็น 18.65% พ.ศ. 2560 เท่ากับ 377 ตัวอย่าง คิดเป็น 19.37% พ.ศ. 2561 เท่ากับ 393 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.20% พ.ศ. 2562 เท่ากับ 396 ตัวอย่าง คิดเป็น 20.35% พ.ศ. 2563 เท่ากับ 417 ตัวอย่าง คิดเป็น 21.43% ดังนั้นโดยเฉลี่ยจำนวนตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละปีไม่มีความแตกต่างกันมาก

จากตารางที่ 4-11 จำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูล 448 บริษัท แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 49 บริษัท คิดเป็น 10.94% กลุ่มทรัพยากร 53 บริษัท คิดเป็น 11.83% กลุ่มเทคโนโลยี 34 บริษัท คิดเป็น 7.59% กลุ่มบริการ 105 บริษัท คิดเป็น 23.44% กลุ่มอุตสาหกรรม 77 บริษัท คิดเป็น 17.19% กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 34 บริษัท คิดเป็น 7.59% กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 96 บริษัท คิดเป็น 21.42%

การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic Analysis)

ตาราง 4-12 ข้อมูลสถิติพรรณนาของรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
TA	-0.03	0.07	0.01	0.01
RPTS	0.00	2.47	0.13	0.20
RPTE	0.00	7.39	0.11	0.32
RPTA	0.00	0.95	0.09	0.13
RPTL	0.00	0.50	0.03	0.06
SIZE	18.99	28.56	22.62	1.54
LEV	0.00	1.23	0.43	0.21
CAP	0.00	0.97	0.35	0.24
ROA	-0.70	0.42	0.05	0.08

TA = การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

RPTS = รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

RPTE = รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

RPTA = รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

RPTL = รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

SIZE = ขนาดของบริษัท

LEV = ความเสี่ยงทางการเงิน

CAP = ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน

ROA = ความสามารถในการทำกำไร

จากตารางที่ 4-12 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุมของกลุ่มตัวอย่างการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง ตั้งแต่ปี 2559 ถึง 2563 จำนวน 2,108 ตัวอย่าง โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรตามซึ่งได้แก่ การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง จำนวนจากอัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีต่อสินทรัพย์รวม มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -0.03 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.07 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.01 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.01 จะเห็นได้ว่าค่าต่ำสุดอยู่ที่ -0.03 ซึ่งมีค่าติดลบเนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้วัดค่า ค่าใช้จ่าย

ทางภาษีจาก ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในงวดปัจจุบันบวกกับภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เพื่อสะท้อนข้อมูลที่ครบถ้วนในงบการเงินในงวดปัจจุบันและอนาคต ซึ่งภาษีเงินได้รอตัดบัญชีสามารถเป็นได้ทั้งบวก (ค่าใช้จ่ายภาษี) และลบ (รายได้ภาษี) ดังนั้นยอดติดลบที่เกิดขึ้นจึงเกิดขึ้นจากรายได้ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี

จากตารางที่ 4-12 พิจารณาตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และรายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน พบว่า รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 2.47 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.13 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 7.39 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.11 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.95 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.09 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.13 รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.5 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.03 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.06

เมื่อพิจารณาตัวแปรควบคุมซึ่งได้แก่ ขนาดของกิจการ ความเสี่ยงทางการเงิน ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน และความสามารถในการทำกำไร มีรายละเอียดดังนี้ ขนาดของกิจการ มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 18.99 ค่าสูงสุดเท่ากับ 28.56 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.62 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.54 ความเสี่ยงทางการเงิน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1.23 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.43 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.97 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.35 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 ความสามารถในการทำกำไร มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -0.70 ค่าสูงสุดเท่ากับ 0.42 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.05 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.08

จากตารางที่ 4-13 เป็นการทดสอบสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่พบว่า มีตัวแปรอิสระบางตัวมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แต่จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละคู่มีค่าต่ำกว่า 0.75 จึงถือว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่อยู่ในระดับไม่สูง

ตาราง 4-13 การทดสอบสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันส่วนของการวางแผนภาษีที่ให้กับโรงพยาบาลแต่ละที่ | โรงพยาบาลชื่อดัง

	TA	RPTS	RPTE	RPTA	RPTL	SIZE	LEV	CAP	ROA	FAM	YEAR	AFI	RI	TI	SI	II	CI	RCI
TA	1																	
RPTS	.119**	1																
RPTE	.073**	.199**	1															
RPTA	.089**	.266**	-0.029	1														
RPTL	-0.025	.091**	.146**	.126**	1													
SIZE	-.053*	.222**	-0.020	.154**	.076**	1												
LEV	-.227**	-0.041	-0.117	.113**	.130**	.416**	1											
CAP	-.122**	-0.017	-0.045*	-0.140**	0.002	0.011	0.041	1										
ROA	.773**	-0.015	-0.036	-0.127**	-0.057**	.058**	-0.273**	-0.050*	1									
FAM	.059**	0.016	-0.068**	-0.016	-0.005	0.009	0.039	.071**	.094**	1								
YEAR	-.102**	0.019	0.002	0.014	-0.006	0.034	0.032	0.003	-0.093**	0.040	1							
AFI	.056*	-0.003	.102**	-0.027	-0.032	0.002	-0.069**	.088**	.077**	.057**	-0.001	1						
RI	-.095**	.176**	0.016	.060**	0.009	.241**	.082**	.143**	0.007	-0.049*	-0.001	-0.125**	1					
TI	-0.040	0.007	-0.043	-0.011	-0.039	.061**	.104**	-0.102**	-0.013	-0.003	-0.006	-0.101**	-0.103**	1				
SI	.100**	-0.103**	-0.044*	-0.020	0.009	-0.064**	-0.042	.128**	.044*	0.001	0.022	-0.190**	-0.193**	.156**	1			
II	0.006	-0.033	0.006	-0.081**	-0.027	-0.185**	-0.105**	.125**	0.008	.069**	-0.007	-0.164**	-0.166**	-0.134**	-0.253**	1		
CI	-.078**	0.028	.072**	0.008	0.001	-0.231**	-0.209**	-0.143**	-0.065**	-0.083**	-0.014	-0.105**	-0.107**	-0.086**	-0.140**	.140**	1	
RCI	0.001	-0.022	-0.071**	.072**	.059**	.166**	.204**	-0.264**	-0.064**	-0.013	-0.001	-0.183**	-0.186**	-0.150**	-0.243**	-0.156**	-0.156**	1

** หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 * หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

จากตารางที่ 4-14 หลังจากวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) เพื่อป้องกันปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ในเบื้องต้นแล้ว อย่างไรก็ตาม ปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุอาจรุนแรงได้ แม้ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรจะอยู่ในระดับที่น้อยมาก จึงได้ตรวจสอบค่า Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระอื่นในระดับใด ถ้าค่า VIF มีค่ามากแสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่น ๆ มาก และตามปกติค่า VIF ที่มากกว่า 10 ขึ้นไปจะถือว่าอยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุได้ ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่าค่า VIF ทุกตัวมีค่าไม่เกิน 2 ดังนั้นผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถยืนยันได้ว่าจะไม่เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ

สำหรับการตรวจสอบเงื่อนไขอื่น ๆ ของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับค่าความคลาดเคลื่อน เช่น การแจกแจงแบบปกติ ความเป็นอิสระระหว่างกัน โดยได้ทำการตรวจสอบโดยกราฟ แผนภาพการกระจาย พบว่าการทดสอบเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยสามารถพิจารณาได้จาก ภาคผนวก ข

หลังจากตรวจสอบเงื่อนไขทั้งหมดของการวิเคราะห์ความถดถอยแล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาพจะถูกนำมาประมวลผล โดยการศึกษาครั้งนี้เลือกใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังตารางที่ 4-14

ตาราง 4-14 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

$$TA_{it} = \beta_0 + \beta_1 RPTS_{it} + \beta_2 RPTE_{it} + \beta_3 RPTA_{it} + \beta_4 RPTL_{it} + \beta_5 SIZE_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \beta_7 CAP_{it} + \beta_8 ROA_{it} + \beta_9 FAM_{it} + \beta_{10} YEAR_{it} + \sum_{k=1}^7 \beta_k IND_k + \epsilon_{it}$$

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์	p-value	VIF
(Constant)	.021	.000	
RPTS	-.004	.000	1.237
RPTE	-.001	.020	1.120
RPTA	.003	.044	1.163
RPTL	.006	.028	1.068
SIZE	-.001	.000	1.495
LEV	.000	.747	1.505
CAP	-.004	.000	1.207
ROA	.116	.000	1.201
FAM	.000	.328	1.041
YEAR	-.001	.041	1.014
AFI	.000	.482	1.496
RI	-.003	.000	1.513
TI	-.002	.001	1.265
SI	.001	.213	1.793
II	-.001	.105	1.752
CI	-.003	.000	1.446
R=0.798 R ² =0.637 Adjusted R ² =0.634			
Std. Error of the Estimate = 0.0069543		Durbin-Watson=2.028	
F-Value=229.473		Sig=0.00	

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยรวมมีค่า F เท่ากับ 229.473 p-value เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 จากผลการทดสอบทำให้สรุปได้ว่าการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ซึ่งมีค่า 0.798 แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กันมากโดยตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความผันแปรของการวางแผนภาษีได้เท่ากับ 63.4% หรือที่เรียกว่าค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Adj.R2=0.634) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.00695 และค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 2.028 แสดงถึงค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ไม่มีปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน (Autocorrelation)

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1

H1: รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

จากตารางที่ 4-14 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณของรายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีค่าเท่ากับ -0.004 และ ค่า p-value มีค่าน้อยกว่า 0.001 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้นั้นคือรายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง และจากความสัมพันธ์ในทิศทางลบ แสดงว่าหากรายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง ดังนั้นรายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2

H2 : รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

จากตารางที่ 4-14 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณของรายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีค่าเท่ากับ -0.001 และ ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.020 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้นั้นคือค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง และจากความสัมพันธ์ในทิศทางลบ แสดงว่าหากรายการ

ค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง ดังนั้นค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 3

H3 : รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

จากตารางที่ 4-14 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณของรายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีค่าเท่ากับ 0.003 และ ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.044 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง และจากความสัมพันธ์ในทิศทางบวก แสดงว่าหากรายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีเพิ่มขึ้น ดังนั้นสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 4

H4 : รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

จากตารางที่ 4-14 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณของรายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีค่าเท่ากับ 0.006 และ ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.028 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง และจากความสัมพันธ์ในทิศทางบวก แสดงว่าหากรายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีเพิ่มขึ้น ดังนั้นหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพต่ำ

จากตารางที่ 4-14 ตัวแปรควบคุมซึ่งได้แก่ ขนาดของกิจการ ความเสี่ยงทางการเงิน ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน ความสามารถในการทำกำไร โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว การบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่องมาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน และกลุ่มอุตสาหกรรมมีผลการทดสอบดังนี้

ขนาดของกิจการ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณเท่ากับ -0.001 p-value น้อยกว่า 0.001 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 แสดงว่าขนาดกิจการมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง และจากความสัมพันธ์ในทิศทางลบ แสดงว่าหากขนาดกิจการเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง ดังนั้นขนาดกิจการจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง

ความเสี่ยงทางการเงิน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณเท่ากับ 0.000 และค่า p-value เท่ากับ 0.747 โดยมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 แสดงว่าความเสี่ยงทางการเงิน ไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณเท่ากับ -0.004 ค่า p-value น้อยกว่า 0.001 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 แสดงว่าระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง และจากความสัมพันธ์ในทิศทางลบ แสดงว่าหากระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง ดังนั้นระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง

ความสามารถในการทำกำไร พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณเท่ากับ 0.116 ค่า p-value น้อยกว่า 0.001 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 แสดงว่าความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง และจากความสัมพันธ์ในทิศทางบวก แสดงว่าหากความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาษีเพิ่มขึ้น ดังนั้นความสามารถในการทำกำไรจึงมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพต่ำ

โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัว พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณเท่ากับ 0.000 ค่า p-value เท่ากับ 0.328 โดยมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 แสดงว่าโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่องมาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยโดยประมาณเท่ากับ -0.001 และ p-value เท่ากับ 0.041 โดยมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 หมายความว่าเมื่อมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว ค่าใช้จ่ายภาษีของบริษัทยังคงลดลง แสดงว่าบริษัทยังคงมีการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง

สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชี และกำไรทางภาษีลดลง ได้แก่ กลุ่มทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี และกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งมีค่า p-value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด 0.05 ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง

ตาราง 4-15 ตารางสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05	
	การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกำไรทางบัญชี (ETR)	การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง (TA)
H1 : รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี	ยอมรับ	ยอมรับ
H2 : รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี	ยอมรับ	ยอมรับ
H3 : รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี	ปฏิเสธสมมติฐาน	ยอมรับ
H4 : รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี	ยอมรับ	ยอมรับ

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกันกับการวางแผนภาษี รายการระหว่างกันประกอบด้วย รายการขายและบริการ รายการค่าใช้จ่าจ่าย รายการสินทรัพย์ และ รายการหนี้สินของบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน โดยใช้ข้อมูลงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึง 2563 โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ สถิติพรรณนา และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ทำให้ได้ข้อสรุปและ อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลรายการระหว่างกันของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน โดยแบ่งออกเป็น รายการขายและบริการระหว่างกัน รายการค่าใช้จ่าจ่ายระหว่างกัน รายการสินทรัพย์ ระหว่างกัน และรายการหนี้สินระหว่างกัน พบว่าการเปิดเผยข้อมูลรายการระหว่างกัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง 2563 จำนวนข้อมูลโดยเฉลี่ยที่เปิดเผยไม่มีความแตกต่างกัน แสดงว่าภายหลังจากที่มีการ บังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 เรื่องมาตรการป้องกันการ กำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน มีผลบังคับใช้ใน ปี พ.ศ. 2562 บริษัทยังคงมีจำนวนการเปิดเผยข้อมูลรายการระหว่างกันในงบการเงินไม่แตกต่างจาก เดิม

จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการระหว่างกัน กับการวางแผนภาษีทั้ง 2 ส่วน ได้แก่การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบ กำไรทางบัญชี (ETR) และการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง (TA) มี ผลสรุปดังนี้

รายการขายและบริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผน ภาษีทั้งจากการวัดค่าด้วย ETR และ TA โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ กล่าวคือรายการขายและ บริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันส่งผลทำให้ค่าใช้จ่าจ่ายภาษีลดลง แสดงว่ารายการขายและ บริการของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jian and T.J.Wong (2003) พบว่าบริษัทที่มีการควบคุมโดยผู้มีส่วนได้ เสียหรือกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกันนั้นมีรายการขายที่เกี่ยวข้องกันสูงกว่าปกติ และงานวิจัยของ

Barokah and Nindyasari (2020) ที่พบว่ารายการขายของกิจการที่เกี่ยวข้องกันทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ว่ารายการขายและบริการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี และสามารถสรุปได้ว่าบริษัทใช้รายการขายและบริการระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในการวางแผนภาษีจะส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการวางแผนภาษีในระดับสูง

รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี ทั้งจากการวัดค่าด้วย ETR และ TA โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ กล่าวคือรายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันส่งผลทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง แสดงว่ารายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sari et al. (2017) พบว่ารายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทิพย์ ฉลาดพจนพร (2550) ที่พบว่ารายการซื้อวัตถุดิบ บริการ และรายการซื้อสินทรัพย์จากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นการบริหารกำไรจะลดลง ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ว่ารายการค่าใช้จ่ายระหว่างบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี และสามารถสรุปได้ว่าบริษัทใช้รายการค่าใช้จ่ายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันในการวางแผนภาษีจะส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการวางแผนภาษีในระดับสูง

รายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันไม่มีผลกระทบกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย TA กล่าวคือรายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันส่งผลทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเพิ่มขึ้น แสดงว่ารายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sari et al. (2017) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างรายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันกับการวางแผนภาษี และจากความสัมพันธ์เชิงบวก มีงานวิจัยของ Barokah and Nindyasari (2020) ที่สนับสนุนว่ารายการลูกหนี้ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีแต่ไม่ได้ทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ลดลงเนื่องจากเมื่อรายการลูกหนี้ของกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้น การตั้งสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจะทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทำให้มีกำไรน้อยลง แต่จากข้อบังคับกฎหมายภาษีเงินได้ที่ไม่สามารถนำหนี้สงสัยจะสูญมาหักเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีได้จึงทำให้ไม่สร้างแรงจูงใจในการวางแผนภาษีผ่านรายการลูกหนี้ของกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งรายการลูกหนี้ของกิจการที่เกี่ยวข้องกันเป็นส่วนหนึ่งของรายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ารายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีแต่มีประสิทธิภาพในการวางแผนภาษีในระดับต่ำ

เนื่องจากมีปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบกับการวางแผนภาษีผ่านรายการสินทรัพย์ของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

รายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR และ TA กล่าวคือหากรายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มขึ้นจะส่งผลทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเพิ่มขึ้น แสดงว่ารายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sari et al. (2017) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างรายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนภาษี และจากความสัมพันธ์เชิงบวก มีทฤษฎีทางเลือก (Trade off theory) ของ Modigliani and Miller (1958) ที่กล่าวว่าการกำหนดระดับสัดส่วนหนี้สินที่เหมาะสมผู้บริหารจะต้องพิจารณาทั้งต้นทุนทางการเงินและผลประโยชน์ทางภาษีที่เกิดขึ้นจากการก่อหนี้ เนื่องจากการจัดหาเงินทุนจากการก่อหนี้มีต้นทุนการเงินเกิดขึ้น ได้แก่ ต้นทุนที่เกิดจากการรายงานกำไรทางบัญชีต่ำ ต้นทุนจากการผิดสัญญากู้ยืมหรือถูกฟ้องล้มละลาย บริษัทจึงต้องพิจารณาในส่วนนี้ในการวางแผนภาษีด้วย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ารายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพต่ำ เนื่องจากมีปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบกับการวางแผนภาษีผ่านรายการหนี้สินของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่ารายการระหว่างกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muthitacharoen and Sampantharak (2019) ที่พบว่าประเทศในอาเซียนทั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม มีการโยกย้ายการรายงานผลกำไรระหว่างบริษัทในเครือเพื่อหลีกเลี่ยงภาษีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และงานวิจัยของ Park (2018) ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประเทศเกาหลีใต้ ที่พบว่ารายการระหว่างกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี จึงสรุปได้ว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ รายการระหว่างกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

ขนาดของกิจการ ไม่มีความสัมพันธ์กับการวัดค่าการวางแผนภาษีด้วย ETR แต่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการวัดค่าการวางแผนภาษีด้วย TA กล่าวคือขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและทางภาษียลดลง แสดงว่าบริษัทขนาดใหญ่มีการวางแผนภาษีมากกว่ากิจการขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ประถมศรีเมฆ และคณะ (2556); Kim and Limpaphayom (1998) ที่พบว่าขนาดของกิจการมีอิทธิพลเชิงลบกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล กิจการขนาดใหญ่มีความได้เปรียบสูงกว่ากิจการขนาดเล็กเนื่องจากมีความประหยัดต่อขนาด และบริษัทขนาดใหญ่มีผู้มีความรู้ ความชำนาญด้านภาษีมียุทธศาสตร์

เงินทุนที่จะต่อรองให้มีการออกกฎหมายที่สอดคล้องกับประโยชน์และความต้องการของบริษัทจึงมีผลทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีต่ำกว่า

ความเสี่ยงทางการเงินไม่มีความสัมพันธ์กับการวัดค่าการวางแผนภาษีด้วย TA แต่พบว่ามี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับการวัดค่าการวางแผนภาษีด้วย ETR กล่าวคือเมื่อบริษัทมีความเสี่ยงทาง การเงินก็จะทำให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายภาษีมากขึ้น การที่ค่าใช้จ่ายภาษีมากขึ้นแสดงถึงความไม่แน่นอน ที่อาจเกิดจากปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลร่วมทำให้ความเสี่ยงทางการเงินไม่ได้ทำให้การวางแผนภาษีมี ประสิทธิภาพในระดับสูง เนื่องจากผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากการก่อหนี้จึงทำให้บริษัทไม่สามารถ ใช้ความเสี่ยงทางการเงินในการวางแผนภาษีให้มีประสิทธิภาพในระดับสูง

ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบกับการวางแผนภาษีทั้ง จากการวัดค่าการวางแผนภาษีด้วย ETR และ TA กล่าวคือเมื่อมีการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนสูง ค่าใช้จ่ายภาษีจะลดลง แสดงว่าระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนมีความสัมพันธ์กับการ วางแผนภาษีที่มีประสิทธิภาพสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Derashid and Zhang (2003); Gupta and Newberry (1997); Ribeiro (2015); Richardson and Lanis (2007) ที่พบว่าบริษัทที่มีการลงทุน ในสินทรัพย์ที่มีตัวตนสูงมีค่า ETR ต่ำ และงานวิจัยของ ธัญพร ตันดิยวงศ์ (2552) ที่พบว่าบริษัทที่ มีการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนสูงมีค่า ETR และ TAX/ASSET ต่ำ แสดงให้เห็นว่าการลงทุนใน สินทรัพย์ที่มีตัวตนจะทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีต่ำ ซึ่งจะช่วยให้บริษัทมีการวางแผนภาษีอย่างมี ประสิทธิภาพ

ความสามารถในการทำกำไรพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR แต่ มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการวัดค่าการวางแผนภาษีด้วย TA สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gupta and Newberry (1997); Ribeiro (2015); ธัญพร ตันดิยวงศ์ (2552) ที่พบว่าความสามารถใน การทำกำไรไม่ได้ส่งผลให้บริษัทมีการวางแผนภาษีมากขึ้น ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีกำไร สูง จะเสียภาษีสูงไปด้วยทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันบริษัทได้รับการส่งเสริมให้มีธรรมาภิบาลในการ ดำเนินงาน จึงอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้บริษัทตั้งใจที่จะสร้างผลการดำเนินงานให้ดีและชำระภาษีให้ ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด

สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มทรัพยากร กลุ่มอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มอุตสาหกรรมกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย TA ได้แก่ กลุ่ม ทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี และกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นพบว่าไม่ มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี เนื่องจากแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมจะได้รับสิทธิประโยชน์ทาง ภาษีแตกต่างกัน แต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมจึงมีการวางแผนภาษีที่แตกต่างกัน

โครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่วัดค่าด้วย ETR และ TA ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยพร ดันดิยวงศ์ (2552); สัตยา ดันจันทร์พงศ์ และ รัชนิยา บังเมฆ (2560) ที่พบว่าโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของการวางแผนภาษี จากผลลัพธ์ที่ไม่สอดคล้องกันเกิดจากการวัดค่าการวางแผนภาษีที่แตกต่างกัน เนื่องจากงานวิจัยในอดีตวัดค่าการวางแผนภาษีโดยใช้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะสะท้อนถึงความแตกต่างถาวรระหว่างหลักเกณฑ์ทางบัญชีและหลักเกณฑ์ทางภาษี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต้องห้ามในทางภาษี เช่น ค่าปรับทางภาษีอากร ค่ารับรองที่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด หรือรายได้ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้ แต่งานวิจัยฉบับนี้วัดค่าการวางแผนภาษีจากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันบวกภาษีเงินได้รอตัดบัญชี ซึ่งจะสะท้อนถึงความแตกต่างถาวรและความแตกต่างชั่วคราวระหว่างหลักเกณฑ์ทางบัญชีและหลักเกณฑ์ทางภาษี จึงทำให้ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกัน และมีงานวิจัยของ Chen et al. (2010) ที่วัดค่าการวางแผนภาษีจากค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันบวกภาษีเงินได้รอตัดบัญชี พบว่าบริษัทที่มีการถือหุ้นแบบครอบครัวมีการวางแผนภาษีต่ำกว่าบริษัทที่มีโครงสร้างการถือหุ้นลักษณะอื่น

ผลกระทบภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 เรื่องมาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันพบว่าบริษัทยังคงมีการวางแผนภาษี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Muthitacharoen and Sampantharak (2019) ที่พบว่าเอกสารการกำหนดราคาโอนไม่ได้ช่วยลดแรงจูงใจในการวางแผนภาษีของบริษัท ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบรายงานประจำปีสำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน (Disclosure form) ไม่ได้ช่วยลดแรงจูงใจในการวางแผนภาษีของบริษัท งานวิจัยในครั้งนี้จึงได้ข้อสรุปว่ารายการระหว่างกันมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี โดยรายการระหว่างกันในงบกำไรขาดทุนนั้นมีประสิทธิภาพในการวางแผนภาษีในระดับสูงกว่ารายการระหว่างกันในงบแสดงฐานะการเงิน

นักลงทุนสามารถพิจารณารายการระหว่างกันในงบกำไรขาดทุนเพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานประกอบการตัดสินใจในการลงทุน เนื่องจากเป็นรายการที่ช่วยในการวางแผนภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลทำให้บริษัทมีค่าใช้จ่ายภาษีลดลง กำไรเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้นักลงทุนได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวัง

ผู้บริหารสามารถพิจารณาใช้รายการระหว่างกันในงบกำไรขาดทุนในการวางแผนภาษีของบริษัท โดยใช้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี เพื่อให้บริษัทสามารถลดค่าใช้จ่ายภาษี และได้รับกำไรกลับมามากขึ้น

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ สามารถพิจารณาปรับปรุงแก้ไข แนวทางการเปิดเผยข้อมูลรายการระหว่างกัน ในงบการเงินให้เหมาะสมมากขึ้น และผลการศึกษานี้จะช่วยสนับสนุนให้กรมสรรพากรปรับปรุง แก้ไขข้อกำหนด กฎหมาย และหาแนวทางทางป้องกันการลดค่าใช้จ่ายภาษีของบริษัทมากขึ้น โดยควรจะพึงเล็งรายการระหว่างกัน ในงบกำไรขาดทุนเพราะอาจเป็นเครื่องมือในการลดค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณากำหนดรายการระหว่างกัน โดยแยกเป็นรายการระหว่างกันในแต่ละกิจกรรม เช่น รายการระหว่างกันที่เกิดจากกิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน และอาจพิจารณาผลกระทบของกระแสเงินสดเข้า-ออกร่วมด้วย

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจขยายช่วงเวลาในการทดสอบ โดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างปีหลังจากที่มาตรการกำหนดราคาโอนมีผลบังคับใช้เพื่อให้เห็นผลกระทบของการประกาศใช้ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 พ.ศ. 2561 ของไทย เรื่องมาตรการป้องกันการกำหนดราคาโอนระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันที่ชัดเจนมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กำหนดแบบรายงานข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ความสัมพันธ์กันและมูลค่ารวมของธุรกรรมระหว่างกันในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี, (2562, 7 พฤศจิกายน).
- กันณกรณ์ เต็มบุญประเสริฐสุข. (2564). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการวางแผนภาษี กรณีศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์ในกลุ่ม Top 100. วารสารวิชาชีพบัญชี, ปีที่ 17(ฉบับที่ 54).
- กัลยา วานิชย์บัญชา และจิตา วานิชย์บัญชา. (2561). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล (Vol. 31): กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา.
- หลักเกณฑ์ในการทำรายการที่เกี่ยวข้องกัน ประกาศคณะกรรมการตลาดทุน ที่ ทจ. 21/255, (2551, 31 สิงหาคม).
- การเสียภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กรณีการกำหนดราคาโอนให้เป็นไปตามราคาตลาด, ที่ ป. 113/2545 C.F.R. (2545).
- จรัส แหยมสร้อยทอง. (2530). การป้องกันการหลีกเลี่ยงและการหนีภาษีเงินได้นิติบุคคลของบริษัทข้ามชาติโดยการตั้งราคาโอน.
- ดร.กุสุมา คำพิทักษ์, ดร.พนารัตน์ ปานมณี, ดร.จิระพันธ์ ชูจันทร์ และจรรยา ครองบุญ. (2564). ความสัมพันธ์ของโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบครอบครัว ความสามารถในการทำกำไร และอัตราส่วนโครงสร้างเงินทุน ต่อการวางแผนภาษีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย:กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง. วารสารสภาวิชาชีพบัญชี, ที่ 3 (ฉบับที่ 8 พฤษภาคม-สิงหาคม 2564).
- ชัยพร ตันติยวงศ์. (2552). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ: หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย. (คุณฉวีนิพนธ์ บัญชีคุณฉวีบัณฑิต), คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ ฉลาดพจนพร. (2550). การใช้รายการระหว่างกันในการบริหารกำไรหลักฐานเชิงประจักษ์จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (คุณฉวีนิพนธ์บัญชีคุณฉวีบัณฑิต), คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิพันธ์ เห็น โชคชัยชนะ. (2554). กรอบวิชาชีพบัญชีของไทยเป็นอันใด? วารสารวิชาชีพบัญชี, ปีที่ 7 (ฉบับที่18), 75-83.
- พนิต ธีรภาพวงศ์. (2550). ภาษีบริษัทข้ามชาติ. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- รสนา โชติสุวรรณ และสุภา ทองคง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับราคาหุ้นสามัญ

ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *RMUTT GLOBAL BUSINESS AND ECONOMICS REVIEW*.

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 47 (2561, 18 พฤศจิกายน).

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ปรับปรุง 2563, (2562, 24 กันยายน).

สมศักดิ์ ประถมศรีเมฆ, กรวิภา เทียนภาสกร, จัญจลา สีวะมาศ และขวัญนุช เจริญวัฒน์วิญญู. (2556).

ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง กรณีศึกษาจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สรพร สรรพัชญา. (2564). ปัญหาและผลกระทบจากการสร้างธุรกรรมในระบบภาษีอากร.

Chulalongkorn Law Journal, 39(3).

สตัยา ดันจันท์พงศ์ และทัตพงศ์ อวิโรชนานนท์. (2562). ผลกระทบของการวางแผนภาษีต่อต้นทุนหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ, ปีที่ 32(ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2562).

สตัยา ดันจันท์พงศ์ และพัทธ์ยศ เดชศิริ. (2561). ผลกระทบเชิงสาเหตุระหว่างการวางแผนภาษีกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 38(ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2561).

สตัยา ดันจันท์พงศ์ และรัชนิยา บังเมฆ. (2560). อิทธิพลของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบและโครงสร้างการถือหุ้นที่มีผลต่อการวางแผนทางภาษี: หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย.

สุเทพ พงษ์พิทักษ์. (2541). การวางแผนภาษีอากร. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิชา ทัศนาคความ บัญชีและธุรกิจ.

Armstrong, C., Blouin, J., & Larcker, D. F. (2012). The incentives for tax planning. *Journal of Accounting and Economics*, 53(1-2), 391–411.

Barokah, Z., & Nindiyasari, N. (2020). *TAX AVOIDANCE AND RELATED-PARTY TRANSACTIONS*. Department of Accounting, Faculty of Economics and Business, University of Gadjah Mada.

Chan, K. H., Mo, P., & Tang, T. (2016). Tax avoidance and tunneling: Empirical analysis from the agency perspective. *Journal of International Accounting Research*, 15(3), 49–66.

Chen, S., Chen, X., Cheng, Q., & Shevlin, T. (2010). Are family firms more aggressive tax than

- non-family firms? *Journal of Financial Economics*, 95(1), 41-61.
- Derashid, C., & Zhang, H. (2003). Effective tax rates and the “industrial policy” hypothesis: evidence from Malaysia. *Journal of International Accounting Research Auditing & Taxation*, 12, 45-62.
- Desai, M. A., Dyck, A., & Zingales, L. (2007). Theft and taxes. *Journal of Financial Economics*, 84(3), 591-623.
- Gupta, S., & Newberry, K. (1997). Determinants of the variability in corporate effective tax rates: Evidence from longitudinal data. *Journal of Accounting and Public Policy*, 16, 1-34.
- Irianto, D. B. S., Sudibyoy, Y. A., & S.Ak, A. W. (2017). The Influence of Profitability, Leverage, Firm Size and Capital Intensity Towards Tax Avoidance. *International Journal of Accounting and Taxation*, 5(2), 33-41.
- Jensen, M., & Mecking, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- Jian, M., & T.J.Wong. (2003). *Earnings Management and Tunneling through Related Party Transactions: Evidence from Chinese Corporate Groups*. Department of Accounting, School of Business and Management, The Hong Kong University of Science and Technology, Clear Water Bay, Hong Kong.
- Kim, K. A., & Limpaphayom, P. (1998). Taxes and firm size in Pacific-Basin emerging economies. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 7(1), 47-68.
- Kraft, A. (2014). What really affects German firms' effective tax rate? *International Journal of Financial Research*, 5(3), 1-19.
- L.Zimmerman, J. (1983). Taxes and firm size. *Journal of Accounting and Economics*, 5, 119–149.
- Mills, L., Erickson, M., & Maydew, E. (1998). Investments in tax planning. *Journal of the American Taxation Association*, 20(1), 1-20.
- Minnick, K., & Noga, T. (2010). Do corporate governance characteristics influence tax management? *Journal of Corporate Finance*, 16(5), 703-718.
- Modigliani, F., & Miller, M. (1958). The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. *The American Economic Review*, 48, 261-297.
- Muthitacharoen, A., & Sampantharak, K. (2019). Tax-motivated profit shifting and anti-avoidance stringency: firm-level evidence from developing countries. *PIER Discussion Paper No.*

111.

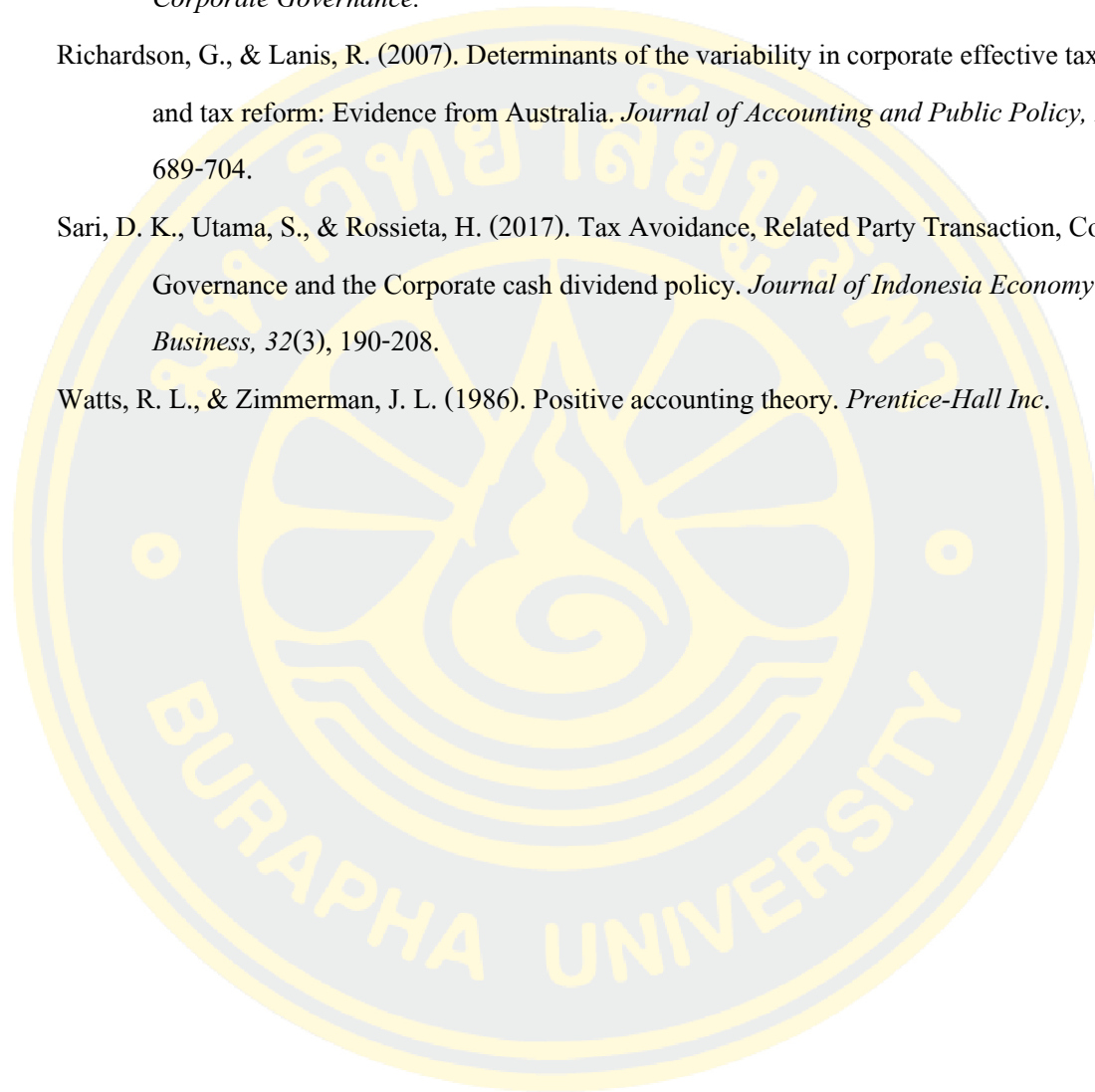
Park, S. (2018). Related Party Transactions and Tax Avoidance of Business Groups. *Sustainability*.

Ribeiro, A. I. M. (2015). *The Determinants of Effective Tax Rates: Firms Characteristics and Corporate Governance*.

Richardson, G., & Lanis, R. (2007). Determinants of the variability in corporate effective tax rates and tax reform: Evidence from Australia. *Journal of Accounting and Public Policy*, 26(6), 689-704.

Sari, D. K., Utama, S., & Rossieta, H. (2017). Tax Avoidance, Related Party Transaction, Corporate Governance and the Corporate cash dividend policy. *Journal of Indonesia Economy and Business*, 32(3), 190-208.

Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1986). Positive accounting theory. *Prentice-Hall Inc*.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	การวัดค่าการวางแผนภาษี	ผลการวิจัย	รายละเอียดเพิ่มเติม
Gupta and Newberry (1997)	Determinants of the variability in corporate effective tax rate: Evidence from longitudinal data (บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สหรัฐอเมริกา)	ETR1 = Current income tax expense/EBIT ETR2 = Current income tax expense/CFO	- ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทกับค่า ETR - ROA และสินค้ายอดเฉลี่ยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ETR - ความเสี่ยงทางการเงินและระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ ETR	
Ribeiro (2015)	The Determinants of Effective Tax Rates: Firms Characteristics and Corporate Governance (Listed firms on the London Stock Exchange from Amadeus)	Tax expense / Pre-tax income Tax expense / Cash flow from operations (Tax expense include deferred tax)	- ROA มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ETR - ความเสี่ยงทางการเงิน ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน และค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ ETR	Tax expense ไม่สามารถอธิบายได้ด้วย Current tax เท่านั้น เนื่องจาก IAS12.5 (IASB 2010) กล่าวว่าการที่จะกำหนดกำไรหรือขาดทุนในงวดนั้นขึ้นอยู่กับ Current tax บวก Deferred tax

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	การวัดค่าการวางแผนภาษี	ผลการวิจัย	รายละเอียดเพิ่มเติม
Derashid and Zhang (2003)	Effective tax rates and the “industrial policy” hypothesis: evidence from Malaysia	<p>ETR1 = (tax expenses - deferred tax expenses)/(operating cash flows)</p> <p>ETR2 = (tax expenses -deferred tax expenses)/(profit before interest and tax)</p> <p>ETR3 = (tax expenses)/(profit before interest and tax)</p> <p>ETR4 = (tax expenses)/(pre-tax profit- (deferred tax expenses/statutory tax rate))</p> <p>ETR5 = (tax expenses -deferred tax expenses)/(pre-tax profit- (changes in deferred tax/statutory tax rate)</p>	<p>- ขนาดกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ ETR (ETR 2,3,5)</p> <p>- ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ ETR (ETR 2,3)</p> <p>- การลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ ETR (ETR All)</p> <p>- ROA มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ ETR (ETR 2,3,4,5)</p>	

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	การวัดค่าการวางแผนภาษี	ผลการวิจัย	รายละเอียดเพิ่มเติม
Richardson and Lanis (2007)	Determinants of variability in corporate effective tax rates and tax reform: Evidence from Australia	ETR1 = Income tax expense/book income ETR2 = Income tax expense/CFO (Tax expense include deferred tax)	- ขนาดของบริษัท ความเสี่ยงทางการเงิน ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน และค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา - ความสัมพันธ์เชิงลบกับ ETR - สัดส่วนการลงทุนในสินค้า มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับ ETR	
Chen et al. (2010)	Are family firms more tax aggressive than non-family firms? (บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ระเทศอเมริกา)	ETR = Total Tax Expense/Pretax Income (Tax expense include deferred tax) CETR = Cash Taxes Paid/ Pretax Income	บริษัทครอบครัวมีการวางแผนภาษีต่ำกว่าบริษัทที่มีการถือหุ้นลักษณะอื่น (ETR สูง) เนื่องจากบริษัทครอบครัวต้องการที่จะรักษาชื่อเสียงเพื่อสืบทอดธุรกิจไปข้างหน้า	

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	การวัดค่าการวางแผนภาษี	ผลการวิจัย	รายละเอียดเพิ่มเติม
Minnick and Noga (2010)	Do corporate governance characteristics influence tax management? (บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศอเมริกา)	GAAPETR = TaxExpense/ PretaxIncome (Tax expense include deferred tax) CashETR = CashTaxesPaid/ PretaxIncomei – SpecialItem	บริษัทที่สร้างผลตอบแทนให้ผู้บริหาร (Option, Stock) จะช่วยลดภาษีในระยะยาว	
Kraft (2014)	What really affects German firms' effective tax rate? (บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เยอรมนี)	ETR = Total TaxExpense/ Pretax Income (Tax expense include deferred tax)	- บริษัทที่มีขนาดใหญ่ และกระแสเงินสดเติบโตขึ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ETR - ความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ ETR - บริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ ETR - บริษัทข้ามชาติมีข้อได้เปรียบการวางแผนภาษี	

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	การวัดค่าการวางแผนภาษี	ผลการวิจัย	รายละเอียดเพิ่มเติม
Armstrong et al. (2012)	The incentives for tax planning (บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สหรัฐอเมริกา)	<p>GAAP ETR = Total income-tax expense scaled by pre-tax income</p> <p>Current ETR = Total income tax expense less deferred income tax expense scaled by pre-tax income.</p> <p>Deferred ETR = Deferred income tax expense scaled by pre-tax income.</p> <p>Cash ETR = Sum of total income taxes paid and the tax benefit of stock options scaled by pre-tax income</p> <p>Cash ETR (w/o Option Benefit) = Cash effective tax rate excluding the tax benefit of stock options.</p> <p>Cash ETR (3 Year) = Three-year Cash ETRs.</p>	พบว่าค่าตอบแทนผู้บริหารมีผลต่อกับ GAAPETR มากกว่าการวัดผลภาษีแบบอื่นๆ (ค่าตอบแทนผู้บริหารเพิ่ม ค่าใช้จ่ายภาษีลด หมายความว่าค่าตอบแทนผู้บริหารเป็นแรงจูงใจในการวางแผนภาษี)	

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	การวัดค่าการวางแผนภาษี	ผลการวิจัย	รายละเอียดเพิ่มเติม
Kim and Limpaphayom (1998)	Taxes and firm size in Pacific-Basin emerging economies	ETR1 = Income Tax/Operating Income ETR2 = Current Income Tax/(Pretax Book Income+Extraordinary Item)	ผลการวิจัยในประเทศไทยพบว่า บริษัทขนาดใหญ่มีค่า ETR ต่ำ แต่ ช่องว่างบริษัทขนาดใหญ่มีค่า ETR สูง	
Sari et al. (2017)	Tax avoidance, related party transactions, corporate governance and the corporate cash dividend policy	ETR = Current ETR	ผลการวิจัยพบว่าเมื่อมีการ หลีกเลี่ยงภาษีรายการสินทรัพย์ หนี้สินและค่าใช้จ่ายระหว่างกันจะ เพิ่มขึ้น	
สัตยา ตัน จินทร์พงศ์ และทัดพงศ์ อวีโรธนา นนท์ (2562)	ผลกระทบของการวางแผนภาษี ต่อต้นทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ETR = ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี(รายปี) GAAPETR = (ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบัน + ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี) / กำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี	การวางแผนภาษีมีผลกระทบต่องบเงินลงทุนเหมือนๆกันไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ETR และ GAAPETR)	

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	การวัดค่าการวางแผนภาษี	ผลการวิจัย	รายละเอียดเพิ่มเติม
ศัตยา ตัน จันทร์พงศ์ และ พัทธิยศ เดงศิริ (2561)	ผลกระทบเชิงสาเหตุระหว่างการวางแผนภาษีกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ETR = ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบัน/กำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี	การวางแผนภาษีที่มีผลกระทบต่อกำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียน	ใช้ ETR เฉลี่ยโดยรวม ค่าใช้จ่ายเป็น 3 ช่วงเวลา 5 ปี พ.ศ.2544 - 2546, พ.ศ. 2545 - 2547, พ.ศ.2546 - 2548, พ.ศ.2547 -2549 เพื่อ ลดความแตกต่างชั่วคราว (Transitory tax Item)
ชัยพร ตันติยวงศ์ (2552)	การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ:หลักฐานเชิงประจักษ์แห่งประเทศไทย	1. ETR = ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบัน/กำไรก่อนหักภาษี 2. TAX/CFO 3. TAX/Total asset	- โครงสร้างการถือหุ้นที่มีกลุ่ม ครอบครัวเป็นผู้ถือหุ้นมี ความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของ การวางแผนภาษีที่ทำได้ทั้งกำไร ทางบัญชีและทางภาษีลดลง (TAX/CFO และ TAX/Total asset เป็นลบ) - บริษัทขนาดใหญ่ บริษัทที่มี อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม สูง บริษัทที่มีระดับการลงทุนใน สินทรัพย์ที่มีตัวตนสูง มีการ วางแผนภาษี แต่บริษัทที่มี ความสามารถในการทำกำไรสูง มี	

ผู้ทำการวิจัย	ชื่องานวิจัย	การวัดค่าการวางแผนภาษี	ผลการวิจัย	รายละเอียดเพิ่มเติม
			การวางแผนภาษีที่ไม่กระทบกำไรทางบัญชีสูง แต่มีการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางบัญชีและทางภาษีลดลง	

ภาคผนวก ข

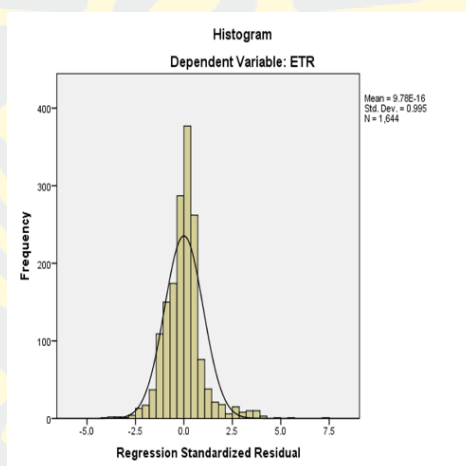
การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่ การวางแผนภาพที่ทำให้ค่าไรทางภาพีลดลงโดยไม่กระทบค่าไรทางบัญญัติ และการวางแผนภาพที่ทำให้ค่าไรทางภาพีและค่าไรทางบัญญัติลดลงโดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 การวางแผนภาพที่ทำให้ค่าไรทางภาพีลดลงโดยไม่กระทบค่าไรทางบัญญัติ

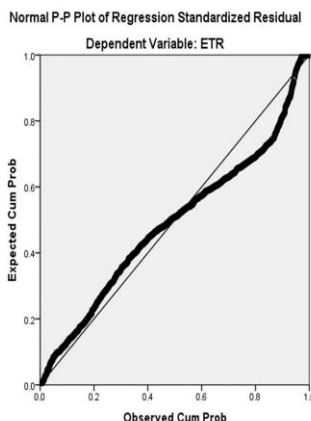
การวิจัยในครั้งนี้ได้มีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยมีกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ปี 2559-2563 จำนวน 1,644 ตัวอย่าง การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์เชิงพหุซึ่งเกี่ยวข้องกับค่าความคลาดเคลื่อน (Residual) มี 5 ข้อดังนี้

1. ค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ

ภาพที่ 1 แสดง Histogram ของค่าคลาดเคลื่อน

เมื่อพิจารณา Histogram ของค่าคลาดเคลื่อน จะพบว่าค่อนข้างสมมาตร แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีมากกว่า 30 ตัวอย่าง จึงถือได้ว่าการแจกแจงของค่าคลาดเคลื่อนใกล้เคียงแบบปกติมาก

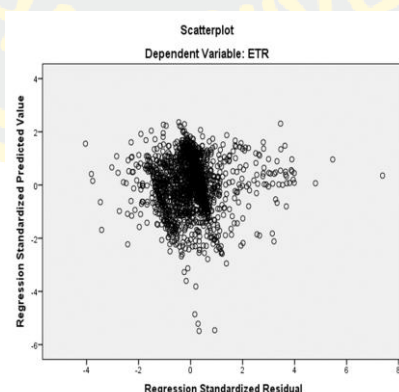
ภาพที่ 2 แสดง Normal Probability Plot ของค่าคลาดเคลื่อน

เมื่อพิจารณารูป Normal Probability Plot ของข้อมูลจริงที่เกิดขึ้นกับค่าที่คาดไว้จะพบว่าค่าจริงของข้อมูลที่สุ่มตัวอย่างมาจะอยู่รอบๆ เส้นตรงโดยที่อยู่เหนือและใต้เส้นเล็กน้อย แต่จุดส่วนใหญ่ก็อยู่ในรูปเส้นตรง ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ

2.ค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อน = 0

การใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ในการประมาณค่า β โดยทำให้ผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุด จะทำให้ $\sum e_i = 0$ นั่นคือค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน = $E(e) = (\sum e_i)/n = 0/n = 0$ ดังนั้นเงื่อนไขข้อนี้จึงเป็นจริงเสมอทุกกรณี

3.ค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ไม่ทราบค่า

ภาพที่ 3 แสดง Scatter Plot ของค่าประมาณมาตรฐาน Z_y กับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน Z_e

เมื่อพิจารณาจากแผนภาพการกระจายระหว่างค่า e กับ \hat{Y} จะพบว่า e กระจายอยู่รอบๆ ศูนย์ หรือมีค่าในช่วงใดช่วงหนึ่งแคบๆ ไม่ว่าค่า \hat{Y} จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ดังนั้น จึงถือว่าค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่

4. ค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระกัน

การตรวจสอบความเป็นอิสระต่อกันของค่าความคลาดเคลื่อน เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความคลาดเคลื่อนที่เรียกว่า Autocorrelation ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบสมมติฐานของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson ทดสอบความสัมพันธ์ของ e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกันหรือไม่

ถ้า Durbin-Watson มีค่าเข้าใกล้ 2 คือมีค่าในช่วง 1.5-2.5 จะสรุปว่า e_i และ e_j เป็นอิสระกัน

ถ้า Durbin-Watson มีค่าน้อยกว่า 1.5 แสดงว่าความสัมพันธ์ของ e_i และ e_j อยู่ในทิศทางบวก และ ถ้า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 0 แสดงว่า e_i และ e_j มีความสัมพันธ์กันมาก

ถ้า Durbin-Watson มีค่ามากกว่า 2.5 แสดงว่าความสัมพันธ์ของ e_i และ e_j อยู่ในทิศทางลบและถ้า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 4 แสดงว่า e_i และ e_j มีความสัมพันธ์กันมาก

โดยพบว่าค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.976 ซึ่งถือว่าใกล้เคียง 2 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

5. ตัวแปรทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน

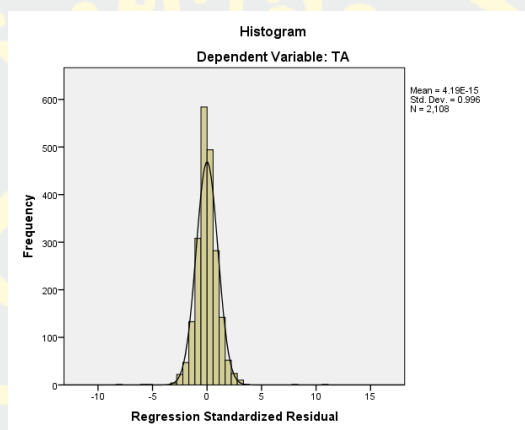
การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามารถพิจารณาได้จากค่าสถิติ ซึ่งถ้าค่า Tolerance ของตัวแปร X_i มีค่าต่ำหรือมีค่าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแปรอิสระ X_i มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆมาก ส่วนค่า VIF ถ้ามีค่ามากกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ X_i มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆมาก ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity

จากการตรวจสอบค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance พบว่าค่า Tolerance ทุกค่ามีค่าไม่ใกล้ 0 และค่า VIF ทุกค่ามีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่มีความสัมพันธ์กันเอง

ส่วนที่ 2 การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีลดลง

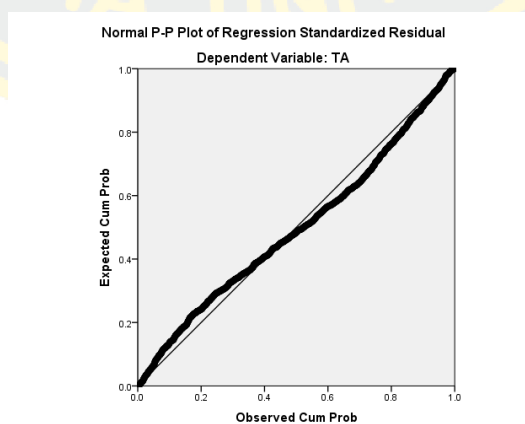
การวิจัยในครั้งนี้ได้มีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยมีกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ปี 2559-2563 จำนวน 2,108 ตัวอย่าง การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์เชิงพหุซึ่งเกี่ยวข้องกับค่าความคลาดเคลื่อน (Residual) มี 5 ข้อดังนี้

1.ค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ

ภาพที่ 4 แสดง Histogram ของค่าคลาดเคลื่อน

เมื่อพิจารณา Histogram ของค่าคลาดเคลื่อน จะพบว่าค่อนข้างสมมาตร แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีมากกว่า 30 ตัวอย่าง จึงถือได้ว่าการแจกแจงของค่าคลาดเคลื่อนใกล้เคียงแบบปกติมาก

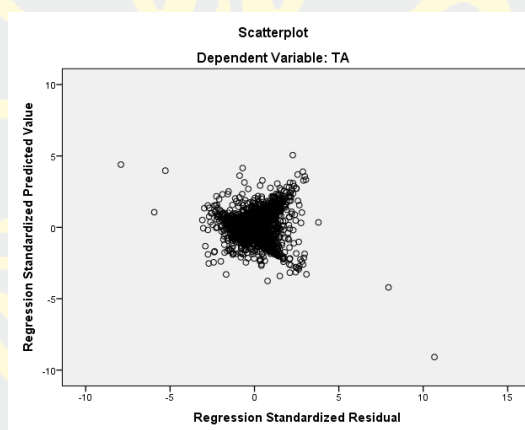
ภาพที่ 5 แสดง Normal Probability Plot ของค่าคลาดเคลื่อน

เมื่อพิจารณากราฟ Normal Probability Plot ของข้อมูลจริงที่เกิดขึ้นกับค่าที่คาดไว้จะพบว่า ค่าจริงของข้อมูลที่สุ่มตัวอย่างมาจะอยู่รอบๆ เส้นตรง โดยที่อยู่เหนือและใต้เส้นเล็กน้อย แต่จุดส่วนใหญ่ก็อยู่ในรูปเส้นตรง ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ

2. ค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อน = 0

การใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ในการประมาณค่า β โดยทำให้ผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุด จะทำให้ $\sum e_i = 0$ นั่นคือค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน = $E(e) = (\sum e_i)/n = 0/n = 0$ ดังนั้นเงื่อนไขข้อนี้จึงเป็นจริงเสมอทุกกรณี

3. ค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ไม่ทราบค่า

ภาพที่ 6 แสดง Scatter Plot ของค่าประมาณมาตรฐาน Z_y กับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน Z_e

เมื่อพิจารณาจากแผนภาพการกระจายระหว่างค่า e กับ \hat{Y} จะพบว่า e กระจายอยู่รอบๆ ศูนย์ หรือมีค่าในช่วงใดช่วงหนึ่งแคบๆ ไม่ว่าค่า \hat{Y} จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ดังนั้น จึงถือว่าค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่

4. ค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระกัน

การตรวจสอบความเป็นอิสระต่อกันของค่าความคลาดเคลื่อน เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของค่าความคลาดเคลื่อนที่เรียกว่า Autocorrelation ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบสมมติฐานของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson ทดสอบความสัมพันธ์ของ e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกันหรือไม่

ถ้า Durbin-Watson มีค่าเข้าใกล้ 2 คือมีค่าในช่วง 1.5-2.5 จะสรุปว่า e_i และ e_j เป็นอิสระกัน

ถ้า Durbin-Watson มีค่าน้อยกว่า 1.5 แสดงว่าความสัมพันธ์ของ e_i และ e_j อยู่ในทิศทางบวก และถ้า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 0 แสดงว่า e_i และ e_j มีความสัมพันธ์กันมาก

ถ้า Durbin-Watson มีค่ามากกว่า 2.5 แสดงว่าความสัมพันธ์ของ e_i และ e_j อยู่ในทิศทางลบ และถ้า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 4 แสดงว่า e_i และ e_j มีความสัมพันธ์กันมาก

จากการคำนวณพบว่าค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 2.028 ซึ่งถือว่าใกล้เคียง 2 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

5. ตัวแปรทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน

การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระสามารถพิจารณาได้จากค่าสถิติ ซึ่งถ้าค่า Tolerance ของตัวแปร X_i มีค่าต่ำหรือมีค่าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแปรอิสระ X_i มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆมาก ส่วนค่า VIF ถ้ามีค่ามากกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ X_i มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆมาก ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity

จากการตรวจสอบค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance พบว่าค่า Tolerance ทุกค่ามีค่าไม่ใกล้ 0 และค่า VIF ทุกค่ามีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity)